Գ· ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 895 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 21 ՅՈՒՆՎԱՐ 1902 3 ՓԵՏՐՎԱՐ 1902 (Ն·Տ·)

10 ՓԱՐԱ

ՑԿՐ ԵՒ ՑՆՕՐԻՆ

ՏԻԳՐԱՆ ՁԻՎԼԻԼԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

20, Պապը Ալի Ճատտեսի, 20

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنیجه سورهانتاك عزتی

صاحب امتیاز د. جیولك

باب عالی جادهسی ۲۰ نومرو

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN

SOURHANTAG

20. Avenue de la S. Porte

CONSTANTNOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ Խմբագրութեան ուղղուած ո և է գրութիւն

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10ին, 20ին և 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՕԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ

12 ամիսը կ՝ենթի՛ ղրշ· 75

6 » » » 40

ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Թղթակցի՛ ծախէք դէպ Վեր

12 ամիսը կ՝ենթի՛ ղրշ· 100

6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Թղթակցի՛ ծախէք դէպ Վեր

12 ամիսը կ՝ենթի՛ ֆրք· 22

6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ·

Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանուածոր պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

Աբշալոյսին

ԿԵՆԴԱՆԻ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՒ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ

Ամսագիրէն աշխատակից մը Ե· Դ·՝ որուն երկրագործական և ուրիշ զանազան խնդիրներու վրայ գրած չահեկան յօդուածները մեծ օգուտով կը կարդացուին Սուրհանդակի ընթերցողներուն կողմէ, և որուն այդ գրութիւնները կրնան իրրև տիպար օրինակ ծառայել ոչ միայն գաւառի այլ և նոյն իսկ Պոլսոյ չատ մը գրողներու, նախորդ շաբթուն յօդուած մը ունէր այս թերթին մէջ «գործնական կրթութիւն» խորագրով· յօդուած մը, որուն այդ խորագիրը, և վերջը գրուած բնաբանը «Ձեր զաւակներուն սորվեցուցէք ինչ որ անոնք պիտի գործածեն երբ մարդ ըլլան», բաւական են ցուցնելու թէ ինչ ոգիով գրի առնուած էր, և որքան դրական գաղափարներ կը պարունակէր մեր զաւակներու կրթութեան խնդրոյն վրայ· գաղափարներ որոնց վրայ կ՝արժէր որ անդրադառնար մեծամասնութիւնը, վերացական ըմբռնումներէ, պատուելիական վերնագաւառներէ իջնելու համար այն կեանքին մէջ, ուր կ՝ապրին իրենք, և մանաւանդ պիտի ապրին իրենց խնամքին յանձնուած տղեկները։

Ցիշեալ գրութեան մէջ, մեր յարգելի աշխատակիցը հաստատելէ ետքը թէ «գպրոցի սեմը ձգող պատանին, մեր մէջ առ հասարակ ինքզինքը անծանօթ և տարօրինակ միջավայրի մը մէջ կը գտնէ», կը չօշափէր լոկ ձեւականութեան համար դպրոցին մէջ բարոյականի խրատներ չենք մը դրուիլը, չենք մը որ կը փլի կեանքի մէջ թեւակոխող պատանիին առաջին քայլերուն։ Իր գրութեան հիմնակէտը կը կազմէր սակայն սա գաղափարը թէ «մեր նախնական կրթութեան ներկայ ուղղութիւնը փոխանակ ժողովուրդին ամենամեծ մասին պէտքերուն և պահանջներուն գոհացում տալու, փոքրամասնութեան մը, ինքզինքը դարգացեալ կարծելու սնափառութիւնը ունեցող յաւակնոտ փոքրամասնութեան մը քմահաճոյքին կը ծառայէ։»

Մեր աշխատակիցը կը կարծէր թէ գաւառային դպրոցներու մէջ միայն կը տեսնուի ատիկայ, բայց սխալած չը պիտի ըլլար, եթէ մայրաքաղաքի վարժարաններուն ալ տարածէր իր յայտնած գաղափարը, քանի որ այդ սխալ ըմբռնումը՝ արդէն մայրաքաղաքէն տարածուած գաւառները՝ կը չարունակէ աւելի չեչտուած մնալ Պոլսոյ քան գաւառի Ազգ· վարժարաններուն մէջ։

Եթէ կ՝անդրադառնամ սակայն այս իրողութեան վրայ, որ առաջին անգամը չէ որ խմբագիրներու լուրջ ուշադրութեան առարկայ եղած է, — և կը վախնանք թէ դեռ չատ մեծ պիտի սպառի մինչեւ որ իրերը փափաքուած վիճակին հասնին, — պատճառն այն է որ երկերը յառաջդիմական նոր գարկ մը առնելու վրայ է Պաղտատի հսկայ երկաթուղիին արտօնութեամբը։ Հոգեբանական այնպիսի վայրկեան մը մէջ կը գտնուինք, որ առիթն է օգտուելու այն բարգաւաճումէն զոր այդ երկաթուղին պիտի բերէ իրեն հետ, և նպաստաւորուելու գործերու տրուելիք այն մղումէն որ նոյն իսկ այդ գծին չինութեան աշխատութեանց հետեւանօք երեւան պիտի գայ։

Ինչպէս մարդուս անհատական կեանքին մէջ յաջողութիւնը չատ անգամ ներկայացած պատեհ առիթէ մը օգտուելէն կախում ունի, նոյնպէս է նաև հասարակութեան մը համար, որ եթէ չգիտնայ պէտք եղած վայրկենին օգուտ քաղել նպաստաւոր պարագաներէ՝ իր առեւտրական զարգացումը ապահովելու համար, ապահովաբար ամենէն յետամնաց ժողովուրդ մը պիտի մնայ ինքը, կորսնցնելով իր ձեռքը գտնուած առաւելութիւնն ալ։ կէտ մը զոր արդէն պարզեցինք մենք այլ չափ մեծ կարեւորութեամբ մը։

Արդ, գործնական կրթութեան և միջավայրին վայելուչ գիտական անհրաժեշտ ծանօթութեանց հետ մէկտեղ, էական հարկ մը կայ մեր տղոց ուսուցանելու կենդանի, խօսուած լեզուներ։ Ասոնց մէջ, մայրենի լեզուէն դուրս, անչուշտ առաջին տեղը կը բռնէ երկրին տիրող լեզուն, թուրքերէնը, զոր պէտք է սորվինք ոչ միայն հիմնական պարտականութիւն մը կատարելու համար, այլ և անոր որ համար առանց այդ լեզուինուսման, անկարելի է գործի մէջ յաջողիլ։ Բայց քաղաքական պայմանները, ու եւրոպայի հետ հաղորդակցութեանց դիւրացումը՝ անհրաժեշտ կը դարձնեն եւրոպական մէկ կամ մէկ քանի լեզուներու—Ֆրանսերէնէն դուրս և Թերևս անկէ առաջ Անգլիերէնի և Գերմաներէնի—ուսումը։

Դիտենք թէ ատիկայ չատ դժուարին կէտ մըն է, քանի որ Ազգ· վարժարանէ ելած ո և է չըլհանաւարտ, հակառակ տարուած աշխատութեանց, գրեթէ անկարող է երկու խօսք քննելու, երկու տող բան գրելու ո և է օտար լեզուով մը։

Մեր վարժապետներուն դէմ դժգոհելու մեծ իրաւունք չունինք սակայն, մանաւանդ որ ատիկայ օգուտ մըն ալ չպիտի ունենար։

Ցեսէք ուրեմն ի՛նչ կ՝ըսէ Ֆրանսայի հանրային կրթութեան նախարար Պ·Լէկ կենդանի լեզուներու ուսման մասին Ֆրանս· վարժարաններու տեսուչներուն ուղղած մէկ չրջաբերականին մէջ, որուն մէկ քանի կարեւոր մասերը օգտակար կը համարիմ Հայ ուսուցիչներուն ուշադրութեանը ներկայացնել.—

«Հակառակ վերջին տարիներու մէջ կատարուած յառաջդիմութեան, կենդանի լեզուներու ուսուցումը յառաջ բերած չէ այն օգուտը զոր իրաւունք ունինք սպասելու մեր ուսուցիչներու եռանդէնև ձեռնհասութենէն։ Մեր ուղիմ աշակերտները չատ լաւ չարադրութիւններ և թարգմանութիւններ կ՝ընեն, բայց չեն կրնար առանց ճիգի նամակ մը գրել կամ խօսակցութեան մը հետեւիլ։ Արդ օտար լեզուներ սովրեցնելու դէմաւոր նպատակն է որ զանոնք լաւ գրել ու լաւ խօսիլ։ Ուսման չրջանը լրանալուն եթէ այս նպատակը ձեռք բերուած չէ, ատիկայ կը նշանակէ թէ դաստիարակութիւնը ի դերև եղած է։

«Կենդանի լեզուներու ծանօթութիւնը անհրաժեշտ դարձած է վաճառականին թէ ճարտարագործին, գիտունին թէ զբաղէտին համար։ Հետեւաբար Լիսէներու և Բոլէժներու մէջ կենդանի լեզուները պէտք չէ ուսուցուին մեռեալ լեզուներու նման։ Գրական զարգացման կամ իմացական մարզումներու միջոց պէտք չէ ըլլայ անիկայ։ Պէտք է ընտրել այն մեթոդը, որ կարող է ամենէն արագ և ապահով կերպով լեզուն իրապէս սորվեցնել աշակերտին։

«Այդ մեթոդը՝ ուղղակի մեթոդն է, որ ներչնչուելով այն բնական միջոցներէն որով տղան իր մայրենի լեզուն կը սորվի, հնար եղածին չափ քիչ տեղ կուտայ համաձայնութեան և վերլուծման կանոններու։ Այս մեթոդը գլխաւորապէս կը կայանայ բերանացի վարժութիւններու մէջ, խօսակցութիւններ, պատմութիւններ, ընթերցումներ, ծանօթ հեղինակներու գործերուն բացատրութիւնները, ևն.։ Որովհետև այս բերանացի վարժութիւններն են որ դիւրութիւն կուտան տղուն հնար եղածին չափ չատ բառ սորվելու, վարժեցնելու լեզուն լաւ հնչելու, և նախադասութիւնները արագօրէն կազմելու։»

Պ· Լէկ կարեւոր տեղ մը կուտայ ուսուցչին ձեռներէց կարողութեան, իր աշակերտները գործնական կերպով վարժեցնելու օտար լեզուի մէջ։

Ֆրանսայի կրթական նախարարը այս չրջաբերականին կը կցէ մանրամասն հրահանգ մը, ուղղակի մեթոդ ըսուածը լաւագոյն կերպով հասկցնելու համար, և մասնաւոր ուշադրութիւն կը հրաւիրէ սա կէտին վրայ թէ՝ «Մենէն պարզ, և կանոններու ու բացառութիւններու խճողուածներէն զերծ քերականութիւնները պէտք է գործածուին վարժարաններու մէջ»։ Հուսկ ուրեմն կը յանձնարարէ ամավերջի քննութեանց պահուն բերանացի արտասութիւն մը խօսակցութիւն մը ընել տալ աշակերտին, և կ՝եզրակացնէ թէ ֆրանսայի իւրաքանչիւր գաւառի դիրքին համեմատ պէտք է գերմաներէնին և անգլիերէնին հաւասար կարեւորութիւն տալ սպաներէնին և իտալերէնին։

* * * Ֆրանսայի կրթական նախարարին չրջաբերականին այս ամփոփումէն որոշ գաղափար մը կարելի չէ անչուշտ կազմել լեզուներու ուսուցման համար յանձնարարուած մեթոդին վրայ։ Այդ ամփոփումը ընելով, մեր նպատակն է մեր ուսուցիչներու ստուար մեծամասնութեան թելադրութիւն մը ընել, հետամուտ ըլլալու, փնտռել գտնելու այդ և նմանօրինակ լաւագոյն մեթոդները, օգտակարապէս կիրարկելու համար մեր վարժարաններուն մէջ, միջավայրի պէտքերուն պատչաճեցնելէ ետքը անշուշտ։ Ասիկայ պէտք է ընեն, իրենց պարապոյ ժամերը նարտով կամ նմանօրինակ անպէտ զբաղումներով վատնելու դրութեան տ՝ վերջ տալով։ Ասիկայ պէտք է ընեն, եթէ չեն ուզեր մեծ պատասխանատուութեան մը տակ իյնալ ազգին նոր սերնդեան առջև։

ՉԱՐՄԱՑԻՐ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՈՍՏՐԼԻՒՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

Ողբացեալ տիկին Կէկկէլեանի մահը լրագրական աղմուկներու առիթ ընծայեց։ Ցայտնի է թէ հանգուցեալը ժանտատենդ մեռած էր· իր հիւանդութիւնը ոտրէ ուտելուն վերագրուած ով, խնդիրը մինչև Պոլսոյ մանրէաբանական Հաստատութեան հասաւ, և մանրէաբան տնօրէնը այս մասին իր տեսութիւնները պարզեց։

Ոստրէն, որ այս եղանակին մէջ մեծ չարդ և պատիւ կը վայելէր եւրոպացի և տեղացի ժողովուրդէն, երեսէ իջնելէ արժէքը կորսնցաւ և անով աղքատիկ ոստրէավաճառները ի հարկէ վնասեցին։

Ինդիր է սակայն հասկնալ թէ՝ յիշեալ տիկնոջ մահուան մէջ իսկական յանցաւորը ոստրէ՞ն էր։ Առանց մանրէաբան մը ըլլալու ես կը փորձեմ այս մասին։

Երբ Էպերթ (Eberth) 1880ին ժանտատենդին մանրէն գտնելով իր անունը անմահացուց, ամէն ոք հիացաւ և կարծեց միանգամայն թէ՝ վերջնականապէս հիւանդութեան պատճառը որոշուած ըլլալուն՝ այլ ևս ամէն դժուարութիւն լուծուած լինցած է։ Մինչդեռ ի սկզբան, տակաւին մանրէաբանութիւնը ծնունդ չառած կամ մութին մէջ եղած ատեն, բժիշկները ժանտատենդը տարափոխութեան, օդին և ախտին ինքնածին բնութեան վերագրելով, աւելի դիւրութեամբ տեսութիւններ կը պարզէին՝ իրենց աշակերտները և միանգամայն ինքզինքին համոզելուն մէջ, այժմ Էպերթեան մանրէին դիւտէն ի վեր խնդիրը աւելի կնճռոտած է, և որչափ դիւրին նոյնչափ ալ դժուարին է հիւանդութիւնը այսինչ կամ այն ինչ միջոցին վերագրել։

Հինաւուրց բժիշկներ, հանճարեղ մարդիկ, ուղեղի սուր աչքով կը դիտէին ամէն ինչ, իսկ արդի բժիշկները զօրաւոր աչքերուն միացուցած են նաև մանրադիտակ մը, որուն մարդկութեան մատուցած ծառայութիւնները անուրանալի են։

Մանրէաբանութիւնը իր էպերթի գիւտովը վաւերացուց հին բժշկութեան օդին տեսութիւնը, որուն միջոցաւ ընդունուած էր թէ՝ հիւանդութիւնը կրնայ ուրիշի մը հասնիլ։ Տարափոխութիւնը, զոր հին բժշկութիւնը ժանտատենդի էական պատճառներէն մին ճանչցած էր, ներկայ բժշկութեան մէջ ալ ընդունուած է։

Ցայտնի է թէ էպերթի մանրէն աղտաց մէջ զարգանալով ժանտատենդ առաջ կը բերէ, և հիւանդը՝ ախտին մանրէները ամենէն աւելի կղկղանքով, աղտաց արիւնահոսութեամբ, երկրորդական ըլլալով մէզով և երբեմն ալ մաղաթափութիւնով (պալկամ սէօքիւմիւ) կ՝արտադրէ։ Այս անիծեալ մանրէն, առողջ մարդուն ներսը՝ աղիքները մտնելով իր չահատակութիւնները ի գործ դնելու համար, ամէն բանէ առաջ միջնորդի մը պէտք ունի։ Այժմ տեսանենք թէ որո՞նք են իր գլխաւոր միջնորդները։

Օդը.—Բժիշկները թեր ուզէմ կարծիքներ փոխանակելէ ետք, վերջապէս ընդունած են թէ օդը՝ ժանտատենդը փոխանցելու միջոց մըն է։

Շաւիթէի հիւանդանոցի սրահին մէջ Տօքթ· Ռիշառտէօ դիտեց որ, չորս հատ ժանտատենդաւոր հիւանդներ հաստատելէ քիչ ժամանակ ետքը, նոյն սրահին մէջ ամիսներէ հետէ ջղային հիւանդութենէ տառապող ուրիշ հիւանդ մը ժանտատենդէ բռնուեցաւ։ Այս հիւանդը օդէ զատ ուրիշ միջոցով մը նորեկներուն հետ հաղորդակցութեան դրուած չէր, ինչ որ կ՝ապացուցանէ թէ օդը էպերթի միքրոպին համար միջնորդ մըն է։ Սոյն ամենապարզ օրինակէն զատ, տակաւին բազմաթիւ օրինակներ կարելի է մէջ բերել, սակայն յօդուածիս սահմանը չի ներեր։

Տաբախոթիւն (Contagion)—Ֆրէնկ կըսէ հիւանդանալ, ժանտախտաբոյրը հիւանդներէ կամ անոնցմէ յառնող իրերէ վրայ Նկըլ։ Օրինակի համար, այս կարգի հիւանդներու հիւանդապահները, դարմանող բժշկականները և կամ անոնց ձերմակեղէնները լուացողները՝ յաճախ տեսնուած է որ վարակուին։ Ասով կ՝ապացուցուի թէ ժանտատենդը փոխանցիկ հիւանդութիւններու կարգէն է։

Սոյն երկու միջոցները մանրէաբանական տեսակէտով վերլուծենք։ Օդով կամ ուղղակի և անուղղակի հաղորդակցութիւնով՝ էպերթի հոս հոն ցրուած մանրէները կը հասնին մեր ռնգունքին ու բերնին, մենք ալ ջուր խմելով և կամ ո և է մնունդ մը ուտելով, մեր անտեսանելի թշնամիները կը ղրկենք դէպ ի ստամոքս և անկէ ալ աղիքներնիս ուր կրնան զարգանալով ժանտատենդ առաջ բերել։

Ջուր.—Յաճախ ժանտատենդը ջուրով մէզի կը փոխանցուի, գիւղերէ սկսեալ մինչև քաղաքներ ու բազմամարդ մայրաքաղաքներու մէջ տեսնուած ժանտատենդի համաճարակները, իրենց մատակարարուած գետի, ջրհորի, լճի և նոյնիսկ ակի ջուրերու վերագրուած են ո՛չ սակաւ ապացոյցներով, որոնց ատ թուումը աւելորդ է։ Մանրէաբանները՝ համաճարակներու պատճուն իրենց ուշադրութիւնը ջուրին դարձուցած՝ քննած են զայն, և ընդհանրապէս հոն գտնելով էպերթեան մանրէն, յայտնած են այդ ապականեալ ջուրերու գործածութիւնը արգիլելով համաճարակը դադրեցնել։ Թէ ի՞նչպէս գետի, լճի ևն. ջուրերը կ՝ապականին։ Այդ ջուրերու մօտ ժանտատենդաւորի մը կղկղանքը կը թափուի, կոյուղիի մը աղտոտութիւնները ճեղքուածքով մը առընթեր գտնուած ջուրի խողովակներու մէջ կ՝անցնին, և կամ ժանտատենդաւորի մը աղտոտ լաթերը այդ կայուն կամ հոսուն ջուրերուն մէջ կը լուացուին, ահա այն ատեն ջուրերը վտահաբար ապականուած են։ Բնականաբար էպերթի մանրէով ապականուած ջուր մը երբ խմուի կամ տնական զանազան պիտոյից—պտուղ, գաւաթ, աղցան, ազատքեղ լուալ—գործածուի, հիւանդութիւնը հաւանաբար մօտալուտ ըլլալու վիճակին մէջ կրնայ համարուիլ։

Կ՚ե.—1886ին Թէմզրիճի մէջ ժանտատենդի մեծ համաճարակ մը ծագելով բազմաթիւ ընտանիքներ վարակուեցան։ Ցետ քննութեան տեսուցուեցաւ թէ՝ ագարակ մը ուր երկու ժանտատենդաւորներ պատկած էին ի սկզբան, ժողովրդեան մեծագոյն մասին կը մատակարէր կաթը, որ ապականուած էր, այսինքն էպերթի մանրէ կը պարունակէր։

Պոռոշենէ և կամ հոմ կերուած բանջարեղէններ, մինչև իսկ վարակուած միսեր կրնան ժանտատենդի մանրէին միջնորդ մը ըլլալով մարդուն փոխադրել հիւանդութիւնը։

Ոռթ.—Շաբթիէս որ անցեալ տարի ժանտատենդի դարմանումը դիւրացնող մասնաւոր չիճուկ մըն ալ տեղեծեց, ստուգած է թէ ոտրէով ալ ժանտատենդի համաճարակ կրնայ ծագիլ։ Ի հարկէ կոյուղիներու աղտոտութիւնները ընդունող ծովեզերքի և գետափի ոտրէներն են որ համաճարակի պատճառ կ՝ըլլան։ արդ, երբ ատոնց որսորդութիւնը տրգիլուելով, միայն մաքուր ջուրերու մէջ ոտրէ որսալու թոյլտուութիւն ըլլայ, ամէն ոք ապահովապէս մաքուր ոտրէ պիտի կրնայ ճաշակել։

Ասոնց ամէնքէ աղէկ. ի՞նչպէս պիտի մեկնուի գիւղի և կամ քաղաքի մը միակ առաջին դէպքը, երբ հիւանդը ուրիշ քաղաքի մը հետ ուղղակի կամ անուղղակի յարաբերութեան մէջ չէ մտած, իր քաղաքին առողջապահական վիճակը ամէն կերպով գոհացուցիչ է, օդ, ջուր, կաթ, ուտեստ և ամէն ինչ էպերթի մանրէ չեն պարունակեր։

Նախնիք այս պարագային ինքնաժանտատենդութեան և կամ ինքնածնութեան վարդապետութիւն մը ընդունած էին, ըստ որում, մարդս այս թէ այն պատճառով ինք իր մէջէն հիւանդութեան ծնունդ կուտար։

Սակայն այժմեան բժշկութիւնը, երբ էպերթեան մանրէն գտնուեցաւ, չուզեց ընդունիլ այս տեսական դրութիւնը· վասնզի առանց էպերթի մանրէին, ժանտատենդի գոյութիւն չէր կրնար ըլլալ· ուստի այս դժուարամեկնելի պարագաներուն մէջ՝ աղբիւրը մէկ ծայրէն սկսեալ մինչև միւս ծայրը՝ ամէն ծակ ու ծուկ խուզարկեց, և տեսաւ որ արդարեւ մարդուն աղեաց մէջ զանազան մանրէներ կան, որոնք անվնաս կ՝ապրին և նոյն իսկ մարդուն օգտակար ծառայութիւններ կը մատուցանեն։ Ցանկարծ, օր մըն ալ մարդս այսինչ թէ այնինչ պատճառին ենթարկուելուն պէս, այն անվնաս կարծուած մանրէները զարգանալով մեծ քանակութեամբ թոյն կ՝արտադրեն, և հոսակ ուրեմն հիւանդութիւնն ալ ծնունդ առած կ՝ըլլայ։ Այս մեկնութիւնն ալ նախնիքներու ինքնածնութեան վարդապետութենէն մեծ տարբերութիւն մը չունենալուն, շատ ընդունելի չեղաւ։

Վերջապէս 1897ին Ռէմլինգեր և Շնայեր իրենց հետազօտութիւնները հրատարակելով, խնդիրը փափաքած կերպով լուսաբանեցին։ Ցիշեալ մանրէաբանները փորձերով ցոյց տուին թէ՝ էպերթի մանրէն բնութեան մէջ մեծ ծաւալում մը ունի, և համաճարակ չեղած ժամանակ իսկ կը գտնուի առողջ մարդուն ինչպէս նաև ոչ-ժանտատենդաւոր հիւանդներու կղկղանքին մէջ։

Ահա այսպիսի գիւտեր և փորձեր կ՝ապացուցանեն որ, նախնիք ո՛րքան սուր աչքեր և գերբնական միտքեր ունէին, ո՛րոնցմով առանց մանրէաբանութիւն գիտնալու, կը հիմնէին հաստատ վարդապետութիւններ, զորս մեծաւ մասամբ մենք այսօր հաստատելէ ուրիշ բան չենք ըներ։

Իրաց այս վիճակին մէջ իրաւունք չունի՞մ հարցունելու թէ՝ արդեօք Տիկին Կէկկէլեանի հիւանդութիւնը ոտրէէն տարբեր պատճառով մը առաջ եկած չէ՞ր։ Անչուշտ հանգուցեալ տիկինը միայն ոտրէով լեցուցած չէր իր փորը, այլազան սնունդներ ալ կերած և խմած էր։ և ինչ գիտնանք որ միւս սնունդները էպերթի մանրէ չէին պարունակեր, և կամ նոյն ինքն իր աղեաց մէջ կանխաւ ունեցած մանրէներու զարգացումէն առաջ չեկաւ իր հիւանդութիւնը։

Ենթադրենք պահ մը որ, ոտրէն էր մեղաւորը։ բայց, ինչո՞ւ ուրիշներ ալ նոյն պահուն չբռնուեցան, և անով ժանտատենդի համաճարակ մը չտեսնուեցաւ Պոլսոյ մէջ, քանի որ ոտրէները միայն ողբացեալ տիկնին համար հանուած չէին ծովէն, և անտարակոյս քաղաքիս ժողովրդեան հազա-

բաւոր անդամները ախորժով լափեցին զայնըս, ըստ իւրեանց բարի սովորութեան։ Կարելի է ըսողներ ըլլան թէ՝ ասոնք տրամադրելի աղէքներ չունէին. միթէ՞ ասոնց ամէնքն ալ անտրամադիր կամ անընդունա՞կ էին հանդէպ մանրէին. ինչպէս կրնան ապացուցանել իրենց այս յայտարարութիւնը քանի որ բժշկական պատմութիւնը մեզի ցոյց կու տայ թէ՝ Վիէննայի, Բարիզի, Ցիւրիխի և այլ քաղաքներու համաճարակի միակ պատճառ՝ ջուրը նշանակուած ատեն, հիւանդութիւնը սանձարձակ կը յառաջանար. այս պարագային վարակուողներու ամէնքն ալ տրամադրելինե՞ր էին, և ինչո՞ւ ոստրէն ալ ժանտատենդի միակ պատճառ կոչուած ժամանակ, գէթ փոքր համաճարակ մը չունեցանք։

Անհա ճիշտ այս մտածումներով՝ յիշեալ տիկնոջ ցաւալի մահուան մէջ, ոստրէն [illegible] ընդունելու կը տարակուսիմ, մանաւանդ որ անոր կերած ոստրէն ալ մասնագէտին կողմէ քննուած չէր, և ասկին՝ ճիշտ նոյն պահուն Կէտիկ-Փաշայի, Գում-Գաբուի մէջ և այլուր ցանցառաբար տեսնուած ժանտատենդաւորներ երբէք ոստրէ չէին կերած։

ՏՔԴ. Կ. ՄՈՒԹԱՖԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ.— Պէտք վերջանա՞յ.— Պ. Պալֆուրի յայտարարութիւնը թէ հոլանտական կառավարութեան առաջարկ մը եղած է Անգլօ-Թրանսվալեան վէճին վերջ մը տալու համար, և թէ ատիկա նկատողութեան առնուելէ ետքը, թէ՝ հոլանտական կառավարութեան գիրը և թէ Անգլիոյ տուած պատասխանը պիտի ներկայացուին Երեսփ. ժողովին, մեծ յուզում յառաջ բերած է Անգլիոյ խորհրդարանական և այլ շրջանակներուն մէջ։ Լոնտոնէն կը գրեն երեքշաբթի թուով թէ յայտարարութիւնը, հակառակ շատ տարտամ և մութ ըլլալուն, մեծապէս ազդած է նոյն իսկ հանրային կարծիքին վրայ։ Սակարանին մէջ ալ նոյն ոգեւորութիւնը յառաջ բերաւ և ամբողջ գինչերը Բլիւպներու են. մէջ խօսակցութեան գլխաւոր առարկան դարձաւ։ Անգլ. քոնսոլիտէն և Հարաւ. Աֆրիկեան թուղթերը զգալի բարձրացում մը կրեցին։ Աւելորդ է ըսել թէ Լոնտոնի թերթերուն զբաղման գլխաւոր առարկան եղաւ այս խնդիրը, և զանազան զրոյցներ մէջտեղ նետուեցան։ Այսպէս Սէնթրըլ Նիւզ կ'իմանայ թէ Հոլանտայի Վարչապետը, որ իբր երկու շաբաթ առաջ Լոնտոն կը գտնուէր, անուղղակի կերպով կարծիքներ փոխանակեր է Անգլիոյ արտաքին գործոց և գաղթային նախարարներուն հետ, և կրցեր է տեղեկանալ թէ հոլանտական դահլիճին կողմէ ըլլալիք առաջարկ մը սիրով նկատողութեան պիտի առնուի։ Սէնթրըլ Նիւզ կը յարէ թէ Տքդ. Քիւյբեր՝ Անգլ. կառավարութեան վճռական առաջարկ մը ընել յանձն առնելով մեծ պատասխանատուութիւն ստանձնած է, բան մը զոր չպիտի ընէր, եթէ համոզուած չըլլար թէ իր առաջարկը ընդունելի պիտի նկատուի երկու կողմէն ալ։ Բայց նախարարական թերթերը այնքան լաւատես չեն։ «Թայմզ» կ'ըսէ թէ Հոլանտայի առաջարկը այնչափ միայն կարեւորութիւն ունի, որքան կարեւորութիւն որ ունի առանց մասնաւոր արտօնութեան եղած ոեւէ առաջարկ։ «Իրաւ է որ, կը յարէ նոյն թերթը, այդ ծանուցագիրը եկած է բարեկամ կառավարութեան մը կողմէ, նոյնիսկ այնպիսի կառավարութենէ մը, որուն գործելու կատարեալ ազատութիւն տուած ենք Հարաւ. Աֆրիկեան պատերազմին մասին, ազատութիւն մը զոր մտքէ իսկ չպիտի անցընէինք տալ ուրիշ ոեւէ կառավարութեան մը։ Անգլիոյ տալիք պատասխանը յստակ և ամուր պիտի ըլլայ, բայց միեւնոյն ժամանակ քաղաքավար և բարեկամական։ Պոէրները շատ լաւ գիտեն թէ ի՞նչ տեսակ վարմունք մը պիտի ունենանք իրենց հետ զէնքերնին վար դնելէ անմիջապէս ետքը։ Եթէ փոխանակ ուղղակի մեզի դիմելու կ'ուզեն Հոլանտայի միջոցաւ — որուն հետ մասնաւոր կապերով կապուած են — ըսել տալ մեզի թէ իրենց նկատմամբ մեր ունենալիք վարմունքը հաշուի առնելով տրամադիր են անձնատուր ըլլալու, անշուշտ զուտ ձեւակերպական խնդիրներ արգելք չպիտի ըլլան իրենց առաջարկը ընդունելու։ Բայց աւելի առաջ չենք կրնար երթալ, չենք կրնար Հոլանտայի կառավարութեան հետ ծանուցագիրներ փոխանակել, ինչ որ նախընթաց օրինակ մը պիտի ըլլար ուրիշ պետութիւններու, մեզի հետ բանակցիլ փորձելու համար միեւնոյն խնդրոյն վրայ։ Այս վէճին կարգադրութեան համար թշնամիին հետ միայն կրնանք բանակցիլ»։

Վերջին լուրեր.— «Տէյլի Թէլէկրաֆ» կ'իմանայ թէ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լանստաուն հոլանտական ծանուցագրին պատասխանած է թէ նկատելով որ միայն Պոէր պատերազմիկներու կամ Եւրոպա գտնուող Պոէր պատուիրակներու խօսելու արտօնութիւնը կը պակսի, և որոշ առաջարկ մըն ալ չկայ, հոլանտական ծանուցագիրը գործնական արժէք մը չունի։ Կը հաւատացուի թէ նախարարաց խորհուրդը հաւանութիւն յայտնած է Լորտ Լանստաունի պատասխանին։ Կ'ըսուի նաեւ թէ այդ պատասխանը ղրկուած է Լա Հէյի Անգլ. դեսպանին, որ սակայն մասնաւոր արտօնութենէ մը ետքն է որ պիտի յանձնէ զայն Հոլանտայի կառավարութեան։

—Լա Հէյէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Պ. Քրիւկէր և Տքդ. Լէյտս խոստացեր են Հոլանտայի՝ զիջումներ ընել, եթէ հաշտութեան բանակցութիւններ կատարուին։

—Քէօլնէն (Գերմանիա) հեռագիր մը կ'ըսէ որ Եւրոպական լաւատեղեակ շրջանակներու մէջ կը կարծուի թէ Անգլիա կ'ուզէ որ Պոէրպետը բանակցութիւն կատարեն հաշտութեան համար, առանց նախագահ Քրիւկէրի։ Բայց Պրիւսէլէն հեռագիր մը կը հաւաստէ թէ Ջոր. Պօթա նորագոյն յայտարարութեան մը մէջ կը պնդէ մինչեւ վերջը կռուիլ, և երբէք բաղձանք չի յայտներ հաշտութիւն կնքելու։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԾԱԽՔԸ.— Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին օրինագիծ մը ներկայացուած է, որով 5000000 ոսկեբլինի յաւելուածական վարկ մը կը խնդրուի, Թրանսվալի պատերազմին համար. այս գումարը պիտի բաւէ մինչեւ մարտ 31։ Ժողովին ուրբաթ օրուան նիստին մէջ պատերազմական նախարար Պ. Պրոտրիք ներկայացնելով այս օրինագիծը, ըսաւ թէ 1902 Յունվարին 237000 զինուոր կար Հարաւ. Աֆրիկէի մէջ։ Նախարարը յարեց թէ պէտք եղած ամէն միջոց պիտի տայ Լորտ Քիչընըրի, պատերազմը կարելի եղածին չափ շուտով վերջացնելու համար։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԱՐՔՈՒՆԻՔԻՆ Բեքին դառնալուն օրը, — ինչպէս կը պատմէ Չինաստան գտնուող Եւրոպացի տիկին մը—, հարիւրաւոր յայտարարութիւններ փակցուած էին կայս. Թափօրին անցած ճամբուն վրայ։ Զեռնհաս իշխանութիւնները հրաման տուին վերցնել յայտարարութիւնները, բայց վերցուածներուն տեղ նորեր փակցուեցան։ Ասիկա ժամանակ մը շարունակուեցաւ։ Վերջապէս ցից մը տնկուեցաւ փողոցին մէջ, տախտակով մը, որուն վրայ փակցըւած դեղին թուղթին վրայ հետեւեալ յայտարարութիւնը կը կարդացուէր.— «Մենք ամէնքս ալ մէկ սրտով ուզեցինք որ օտարականները վռնտուած տեսնենք։ Այս նպատակով Պոքսըրներուն երկնային զօրութիւն տրուեցաւ, բայց այս նպատակը չիրականացաւ. ընդհակառակն զինուորներ սպաննուեցան և դրամներ կորսուեցան։ Արքունիքին դէպի արեւմուտք չուելէն ի վեր, տարի մը պէտք եղաւ խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար։ Օտար զօրքերու մեր երկիրը հասնելէն ետքը, տուներ թալլուեցան և կրակի տրուեցան։ Այս տարի խոշոր տուգանք մը պիտի վճարենք. մենք, Չինացի ժողովուրդս, անգթաբար կը կեղեքուինք։ Պետութեան ստացուածքները արգելքի տակ առնուած են։ Ազգատոհմը չիթային զարնուած են։ Դառն է լսել յուսահատներուն ողբ ու կոծերը։ Մանտարինները և իրենց ստորադասները գայլերու պէս մեր վրայ կը յարձակին։ Շատ մը տուներ քանդուեր և նոյն իսկ գերեզմաններ ջնջուեր, գետնին հաւասար եղեր են։ Աւա՜ղ, ժողովուրդը ի՞նչ յանցանք գործած է։ Չինացի ժողովուրդը կը վախնայ մանտարիններէն այնչափ, որչափ կը վախնայ վագրէն։ Մենք մեր բարի վեհապետը կ'ուզենք։ Մեր նեղութիւնները պիտի անցնին երբ Ն. Վեհափառութիւնը գայ։» Ասկէ կը յուսացուի թէ Կայսրը իր ձեռքը պիտի առնէ Չինաստանի կառավարութեան ղեկը։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐՈՒ խնդիրը վիճաբանութեան առարկայ եղաւ Ամերիկեան Երեսփ. ժողովին վերջին նիստին մէջ։ Երեսփոխան մը առաջարկեց որ Ամերիկացիները իր վիճակին ձգեն այդ կղզեխումբը, և ելլեն երթան։ Ծերակուտական մըն ալ այժմ տըւեր է։ Այս առաջարկը բնականաբար մերժըւեցաւ, բայց շատ տկար մեծամասնութեամբ մը, ինչ որ նշանակելի պարագայ մըն է։ Եւ իրաւցնէ ալ Փիլիպպեաններու խնդիրը ընդհանուր դժգոհութիւն յառաջ բերած է Մ. Նահանգներուն մէջ։ Մինչեւ հիմայ քանի մը միլիառ տոլար ծախսուած է այդ կղզեխումբը նուաճելու համար, բայց փափաքուած արդիւնքը ձեռք բերուած չէ տակաւին։ Մանիլայէն կը հեռագրեն թէ Հօնկ-Քօնկի Ֆիլիբբինօ խմբակը ժամանակէ մը ի վեր արտասովոր գործունէութիւն մը կը ցուցնէ։ Ամերիկացի լրտեսներ հսկողութիւն կը կատարեն շոգենաւի մը վրայ, որուն համար կասկած թէ Հօնկ-Քօնկէն ռազմամթերք կ'առնէ, Ֆիլիբբինօ ապստամբներուն համար։

ԿԱԼԼԷՍԻ ԻՇԽԱՆԸ Պերլինէն Լոնտոն դարձաւ հինգշաբթի օրը։ Մինչեւ կայարան իրեն կ'ընկերանային Վիլհէլմ կայսրը, Հայնրիհ իշխանը՝ երկուքն ալ անգլիական համազգեստով, և Պերլինի անգլիական դեսպանը՝ պաշտօնեաներով մէկտեղ։ Կառախումբին մեկնելէն հինգ վայրկեան առաջ կայսրը և Անգլիոյ գահաժառանգը ողջագուրուեցան։ Կառախումբը Բոցտամէն անցնելով ուղղուեցաւ դէպի Քոլոնիա և Քալէ, ուրկէ իշխանը նաւ նստաւ Անգլիա դառնալու համար։ Իշխանը մեկնած ատենը գերմանական զրահակիր զօրաց գունդին համազգեստը հագած էր, որովհետեւ նոյն գունդին պատուակալ գնդապետ անուանուած է։ Վիլհէլմ կայսրը իշխանին երկօրէն պատմեց այդ գունդին հաստատութեան պարագաները են.։ Այդ գունդը հաստատուած է 1815ին, և 1850էն ի վեր Քոլոնիայի մօտ կը բանակի իբրեւ պահակազօրք։

—Հակառակ Վիլհէլմ կայսեր կողմէ եղած սիրալիր ընդունելութեան, կրնայ ըսուիլ թէ Կալլէսի իշխանին սոյն այցելութիւնը գրեթէ աննշմար անցաւ Գերմանիոյ մէջ։ Ժողովուրդը գրեթէ բնաւ չհետաքրքրուեցաւ այդ այցելութիւնով։ Եւ ասիկա՝ գլխաւորաբար անոր համար որ, գերմանական թերթերը շատ անտարբեր մնացին, միայն իշխանին եղած ընդունելութեան ձեւակերպութիւնները յիշելով։ Խանդավառ տողեր չգրուեցան. ընդհակառակն վերջին հականգլիական ցոյցերուն արձագանգը եղան շատ մը թերթեր։ Թէեւ Թայմզ լաւատես է այս մասին և յաջողած կը նկատէ եղած այցելութիւնը, բայց անգլիական մամուլը ընդհանրապէս դժգոհ է։ Գերմանական թերթերուն գրած անպատշաճ տողերը առիթ կուտան անգլիական թերթերուն, որ դառն հեգնութիւններ նետեն Գերմանիոյ երեսին։ Իրիկուան թերթ մը Վիլհէլմ կայսեր գովեստը ընելու առթիւ հետեւեալ տողերը կը գրէ. «Կայսրը սահուն կերպով վեց լեզու կը խօսի։ Թատերախաղ մը գրած է և անձամբ ներկայ գըտնուած է անոր փորձերուն։ Ճարտարակ կը խաղայ, նկարչութիւն կ'ընէ, ծաղրանկարներ կը շինէ։ Երկրաչափութիւն սորված և ելեկտրականութիւնը ուսումնասիրած է։ Հարիւրէ աւելի տիտղոս ունի, և ծովակալ է աշխարհի ամենէն կարեւոր երեք նաւատորմիղներուն մէջ։ Օրը 12 անգամ հագուստ կը փոխէ։ 12 սենեկապան ունի. իր հանդերձեղէններուն արժէքը երկուք ու կէս միլիոն ոսկեբլինը կ'անցնի, են. են.»

ՌՈՒՍԻՈՅ ՊԱՏԺԱԿԱՆ ՕՐԷՆՔԸ փոխուելու և անոր տեղ նոր մը հաստատելու համար խորհրդակցութիւններ կ'ըլլան։ Փորձ իրաւագէտներէ կազմուած մասնախումբ մը, որ 15 տարիէ ի վեր ուսումնասիրութիւններ կ'ընէր, այս անգամ պատժական նոր Օրինագիրք մը պատրաստեր է։ Ռուսիոյ պետական Խորհուրդը այս պահուս կը քննէ այդ նոր օրինագիրքը, որ շատ կը տարբերի հինէն։ Այսօր Ռուսիոյ մէջ գործադրուող պատժական օրէնքը 1845ի հին օրէնքն է, որուն վրայ զանազան յաւելուածներ եղած են։ Բայց այդ օրէնքը այլ եւս չի յարմարիր արդի Ռուսիոյ պէտքերուն։ Վերաքննուած օրէնքը հինին պէս զատ զատ չի սահմաներ այն ամէն ոճիրները, որոնք պատիժի ենթակայ են։ Հինը 1711 հատուածներէ կը բաղկանայ, բայց նորը հազիւ այդ թիւին մէկ երրորդը ունի, մինչդեռ նորին մէջ այն տեսակ ոճիրներ կան, որոնք անծանօթ էին 1845ին, ինչպէս հուլիկահարութիւն, գործադուլ են.։ Նոր օրէնքին մէջ գործադուլն ալ ոճիր կը սեպուի, երբ վարչութեան դէմ ուղղուած է, կամ անձի կամ ստացուածքի վնաս կը պատճառէ։ Հին օրինագրքին «պատիժներու սանդղաստիճանը», ինչպէս կ'ըսեն Ռուսերը, վերցուած է նորին մէջէն։ Հին օրէնքին մէջ ամենէն թեթեւ պատիժն է յանդիմանութիւնը, պատժական դրութիւնը շատ խառնի խուռն է, ամէն տեսակ և ամէն աստիճանի պատիժներ կան, սկսելով յանդիմանութենէն մինչեւ մշտնջենական աքսորը և մահապատութիւնը։ Նորին մէջ ասոնք ջնջուած են, և զանազան աստիճանով խիստ բանտարկութիւնն է միակ պատիժը։ Մասնախումբը նոյն իսկ կ'առաջարկէ բոլորովին ջնջել մահու պատիժը։

ԵՒՐՈՊԱՑԷՆ ԱՄԵՐԻԿԱ հեռաւորութիւնը հետզհետէ կը պակսի... ծրագիրներով։ Լոնտոնէն կ'իմացնեն թէ քիչ ատենէն հրաշալի կամուրջ մը պիտի շինուի Ամերիկայի մէջ, Նոր-Սկովտիան Քաբ Պրըթոնէն բաժնող նեղուցին վրայ։ Այս կամուրջին օգուտը սա է որ, կարելի պիտի ըլլայ Լոնտոնէն Նիւ-Եորք երթալ 112 ժամէն, այսինքն չորս օր և 16 ժամէն։ Նիւ-Եորքի և Քաբ Պրըթոնի մայրաքաղաքին՝ Սիտնէյի հեռաւորութիւնն է 1096 մղոն։ Այս հեռաւորութիւնը կարելի է կտրել 20 ժամէն, որ գրեթէ ժամը 55 մըղոն կ'ընէ։ Սիտնէյէն շոգենաւը պիտի կտրէ Ատլանտեանը և պիտի հասնի Լընտընտէրի (Իրլանտա)։ Այս երկու նաւահանգիստներուն հեռաւորութիւնն է 2000 մղոն, զոր շոգենաւը երեք օրէն և 8 ժամէն պիտի կըտրէ։ Լընտընտէրրիէն մինչեւ Լիվրբուլ 7 ժամ ճամբայ կայ։ Ամփոփելով, ըսենք թէ Լոնտոնէն Լիվրբուլ 5 ժամ հեռաւորութիւն կայ, Լիվրբուլէն Լընտընտէրի՝ 7 ժամ, Լընտընտէրրիէն Սիտնէյ՝ 80 ժամ, և Սիտնէյէն Նիւ-Եորք՝ 20, ընդամէնը 112 ժամ։ Ասկէ զատ նոր կամուրջին շնորհիւ միայն 80 ժամ ծովու ճամբայ պիտի մնայ, և ասիկա պզտիկ բան մը չէ անոնց համար, որոնք կը վախնան ծովէն։ 20 միլիոն Ֆրանքի (800000 ոսկեբլին) ծախք կ'ենթադրուի։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Հայնրիհ իշխանին Ամերիկա այցելութեան առթիւ Ամերիկացի հարիւրի չափ գործի մարդեր —ամէնքն ալ միլիոնատէր— փառաւոր հացկերոյթ մը պիտի տան։ Այս միլիոնատէրներուն գլուխը կը գտնուին Պ. Պ. Մորկան, Ռոքֆէլլըր և Վանտէլպիլտ։ Նիւ-Եորք բնակող Գերմանացիները պատրաստութիւններ կը տեսնեն իշխանին ի պատիւ ջահագնացներու թափոր մը կազմելու համար։ 30000 հոգի պիտի մասնակցին այս թափորին։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Երեսփ. ժողովը իր ուրբաթ օրուան նիստին մէջ զբաղեցաւ ընկերվարական և ազատական ուսուցիչներու խնդրով։ Ժողովը բաւական երկար խորհրդակցութիւններէ վերջը հաւանութիւն յայտնեց կրթական նախարար Պ. Լէկի յայտարարութեանց, որոնց համաձայն որոշուած է չթողուլ որ քաղաքականութիւնը դպրոցներուն և քոլէճներուն մէջ ալ մտնէ։

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ"Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1902 — 1319 Տճկ. — 1902 Լտ.

Օր	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Շէվվալ	Փետրվ.
21 Եօր 7.1	ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, Սրբոցն Կիրակոսի և մօրն Յուղիտայի և վկայիցն Գորդիոսի, Պօղիկտոսի եւ Գրիգորիոյ։ Լ. Վլասայ եպիսկոպոսին։	23	3 Կէս օր 6.39

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առտու ջերմաչափին աստիճանն էր

Կ.Պոլիս	12	Պէրութ	15	Բեդերապ.	—6
Արքանկէլ	—14	Բարիզ	4	Վիեննա	4
Սոֆիա	2	Աթէնք	11	Թրիէստէ	9
Իզմիր	4	Տրապիզոն	—	Սելանիկ	2

Բ. ԷՋԻ ԹԵՐԹՕՆԸ

Նիւթերու առատութեան պատճառաւ, հարկադրուած ենք վաղը սկսիլ հրատարակութիւնը Անգլիական կեանքէ այն յուզիչ վիպակին, ՊՍԱԿԷՆ ԵՏՔԸ, զոր պիտի հրատարակենք երկրորդ էջին մէջ իբրեւ թերթօն։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԳՐԱՖ ԷԻՆՔ ասկէ առաջ թէ Պոլսոյ Աւստրիական հիւպատոսարանը կը պատրաստուի յայտարարել թէ՝ տարեկան 2000ական ֆր. տրուելու պայմանաւ, մէկը Աւստրիացի միւսը Հունգարացի երկու տղայ պիտի ընդունուին Ջունդ աւալետի կտակին համեմատ Եւրոպական բարձրագոյն վարժարանի մը մէջ։ Շաբաթ օրը ստացանք այդ յայտարարութիւնը, ուրկէ կը հասկցուի որ, մինչեւ 15 յունիս պէտք է փափաքողները իրենց ծննդեան և ուսման, ինչպէս նաեւ չքաւոր ըլլալու մասին վկայականները Պոլսոյ հիւպատոսարանը ներկայացնեն, կցելով միանգամայն վկայական մը եկեղեցական իշխանութենէ որուն մէջ պէտք է որոշուի թէ Հայերէն լեզուի և պատմութեան բաւական ծանօթութիւն ունի ներկայացողը։ Այս ուսանողներէն մէկը Աւստրիական և միւսը Հունգարական հպատակ պիտի ըլլայ, և եթէ երկու մասերէն մէկուն մէջ թոշակի արժանի ուսանող չգտնուի, երկու Աւստրիացի կամ երկու Հունգարացի Հայ տղայ պիտի առնուի։ Այս թոշակը առաւելն 5 տարի պիտի տրուի։ Դիմողները պէտք է որոշեն նախապէս թէ ո՞ր վարժարանին մէջ իրենց ուսումը առնել կ'ուզեն։

ՍԱՄՍՈՆԷՆ շաբաթ իրիկուն Ս. Պատրիարքին հասած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ առաջնորդ Տ. Յակոբ եպս. Աչտո հիւանդացած է, եւ թէ եղած դարմանները անօգուտ կը մնան։ Հեռագրին պարունակութենէն կ'երեւայ դժբաղդաբար որ բաւական ծանր վիճակ մը ունի Ն. Սրբազնութիւնը, որ հազիւ հասած իր պաշտօնատեղին, կ'աշխատէր օգտակար ըլլալ վիճակին։ Ս. Պատրիարքը հեռագրաւ տեղեկութիւն պահանջած է, ինչպէս պահանջած էր նաեւ Այվազեան Տ. Յովսէփ եպս.ի վիճակին նկատմամբ։

ԵՐԷԿ բազմաթիւ եկեղեցական և աշխարհականներ ցաւակցական այցելութիւն տուին Ս. Պատրիարքին, իր մօրը մահուան առթիւ։

ԲՂԻԷՆ գանգատ եղած է Պատրիարքարան թէ կ'ուզեն պահել իրենց ուրոյն առաջնորդութիւնը, և չեն ուզեր միանալ Կարնոյ առաջնորդութեան հետ։ Բղեցիները իրաւունք ունին, այն տեսակէտով որ Կարին, արդէն ընդարձակ առաջնորդութիւն, իր շրջակայ վիճակներով բոլորովին Զաւէն Վ.ի վրայ մնացած է։ Առաջնորդը մէկ կողմէն երկրաշարժէ արկածեալները պիտի հոգայ, միւս կողմէն խել մը թեմերու գործերը պիտի տնօրինէ և այս միջոցին Բղինն ալ պիտի հասնի։ Բղեցիները իրաւունք չունին այն տեսակէտով՝ որ իրենք ալ առաջնորդ մը կամ տեղապահ մը պահելու պայմաններուն անտեղեակ են, և այդ պատճառաւ նոյն կողմերը գացող հոգեւոր պաշտօնեաները բան մը չկրցին ընել։ Այսու հանդերձ, քանի որ այսօր Կարնոյ Առաջնորդը իր իրաւասութեան տակ բաւական թեմով վարդապետներ չունի, դիւրաւ չի կրնար ստանձնել Բղնի հովուութիւնը, թէպէտ Խնուս ժողովը որոշեր է առ այժմ Բղին Կարնոյ առաջնորդին իրաւասութեան ներքեւ պահել, թերեւս այն պատճառաւ որ ո և է եկեղեցական մը երբ առաջնորդ ընտրուի, չպիտի յօժարի ստանձնել իրեն յանձնուած պաշտօնը, և Պատրիարքարանը բան մը չպիտի կրնայ ընել։

ՊԷՕՅԻՒՔՏԷՐԷԻ Թաղ. Խորհուրդը գրեր է Պատրիարքարան թէ, եկեղեցւոյ նիւթական անձկութեան պատճառաւ չի կրնար այլ եւս միայնուն ամսականաւոր քարոզիչ մը պահել, այլ կը խնդրէ որ տօնական օրեր Պատրիարքարանէ քարոզիչ մը ղրկուի։ Նոյն Թաղ. Խորհուրդը միեւնոյն անձկութիւնները մէջ բերելով, աղջկանց վարժարանը փակելու վիճակին հասցուց։ Արդեօք այս նիւթական անձկութիւնը տակաւին ի՞նչ հրաշքներ պիտի գործէ Վերին Վոսփորի այդ գիւղին մէջ։ Բարեբաղդաբար Պէօյիւքտէրէի, քարոզիչը, Տ. Մկրտիչ եպկս., Սկիւտարէն կ'ուզուի իբրեւ քարոզիչ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ. երանի թէ նոյն թաղին աղջիկներն ալ փոխադրուելիք դպրոց մը գտնէին։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ անցեալ ուրբաթ օրը գումարուեցաւ, ատենապետութեամբ Գէորգ էֆ. Ասլանեանի։— Պէօյիւքտէրէի Թաղ. Խորհրդոյ մէկ գրոյն վրայ, որոշուեցաւ յանձնարարել տեղւոյն նախորդ Թաղ. Խորհրդոյ, որ փոխանցէ իր յաջորդին եկեղեցւոյ վերաբերեալ դիւանական թուղթերը։— Նոյնպէս Խորհուրդը ուշադրութեան առաւ Պէօյիւքտէրէի Թաղ. Խորհրդոյ ուրիշ մէկ գրութիւնը, որ կը վերաբերէր գիւղին աղջկանց և մանչերու վարժարաններուն միացման խնդրոյն, և որոշեց տեղական քննութեամբ մը ուսումնասիրել խնդիրը, և արդեանցը համաձայն տնօրինել կարեւորը։— Խորհուրդը Կէտիկ փաշա.ի Ազգ. վարժարանի ուսուցիչներու պահանջքի, ինչպէս նաեւ Խասգիւղի եկեղեցւոյ կտակարաժիններու խնդիրները, ըստ յանձնարարութեան Ս. Պատրիարքին, նկատողութեան առնելով, որոշեց Ազգ. Վարչութեան տեղեկագրել իր խորհրդակցութեանց արդիւնքը, հարկ եղած առաջարկութիւններով։— Ասոնցմէ զատ Խորհուրդը ուսումնասիրեց օրակարգի միւս խնդիրները և հարկ եղած տնօրինութիւններն ըրաւ։

ՏՕՆԱԿԱՆ օրերէն յետոյ, ինչպէս Կրօն. Ժողովը, նոյնպէս Նպաստից Յանձնաժողովը վաղը նիստ պիտի ընեն Պատրիարքարան։ Այս գումարման մէջ Ս. Պատրիարքը տեղեկութիւն պիտի տայ հարկաւ, վերջին Պատրիարքական կոնդակին վրայ գաւառական արհեստանոցներու համար հասած նպաստներու մասին։ Դժբաղդաբար ասոնք մեծ գումար մը չեն կազմեր. և պէտք է ըսել թէ թաղերու մէջ այս տօնական օրերու մէջ այնքան պէտքեր կային, որ այս մասին ոչ խօսող եղաւ ոչ ալ թելադրող. սակայն Նպաստից Յանձնաժողովը կրնայ պարտաւորել քարոզիչները կամ քահանաները, որ այս մասին պէտք եղած յորդորը ընեն և նպաստներու ստացման համար միջոցներ ալ խորհին։ Այս առթիւ աւելորդ չէ կարծենք հրատարակել Տիարպէքիրէ մեզ գրուած հետեւեալ տողերը։

«Վերջերս շատ կը խօսուի գաւառային արհեստարաններու խնդրոյն վրայ, որմէ հաւանօրէն Տիարպէքիր ալ բաժին մը ունենայ, իբրեւ շատ կարեւոր և ընդարձակ վիճակ մը։ Ուստի մեր կարծիքն յայտնել աւելորդ չենք համարիր։—Լաւ կ'ըլլայ եթէ գործագործութեան տեղ ուրիշ աւելի բանուկ ու շահաւոր արհեստ մը սովրին մեր որբերը. այս սխալը շատ տեղերու մէջ կրկնուած է, Տիարպէքիրէն մինչեւ Կարնոյ Կարմիր վանուց որբանոցն ալ, ուր գործագործութիւն կ'ուսանին։ Փորձերը հաստատած են սակայն թէ՝ այդ արհեստը շնորհքով ապրուստ մը չպիտի ապահովէ մեր որբերուն. և ասոր համար է որ տեղւոյս կառավարական որբանոց—արհեստարանին մէջ գործագործութեան ճիւղն աւելորդ նկատուած է, և որբերը կ'ուսանին կօշկակարութիւն, դերձակութիւն, հիւսնութիւն և ջուլհակութիւն։»

ՓՈՔՐ ԱՐՄՏԱՆ Երզնկայի առաջնորդութեան ներքեւ կը գտնուի, և բաւական բարեկեցիկ գաղթականութիւն մը ունի թէ՝ Պոլիս և թէ ուրիշ քաղաքներ։ Բայց ինչպէս կ'իմացնեն մեզի, այդ գաղթականութիւնը բոլորովին անտարբեր կը գտնուի իր գաւառին եկեղեցւոյն, մանաւանդ դպրոցին նկատմամբ, որուն վիճակը բաւական անդոհացուցիչ դարձած է 4 տարիէ ի վեր։ Թէեւ գիւղին քահանան առաջնորդական փոխանորդ Տ. Պօղոս Երէցեանն որ վերջերս պատուուեցաւ Պատրիարքարանէ ծաղկանց փիլոնով, դպրոցասէր երիտասարդներու հետ աշխատած է ուրոյն հոգաբարձութիւն մը կազմելու, սակայն տեղացի ջոջի մը կողմէ դժուարութիւններու հանդիպեր է։ Տեղացիներու այս կրթասիրական ջանքերուն՝ անձի մը կողմէ դժուարութեանց հանդիպիլը ցաւալի է ինքնին, և փափաքելի է որ Երզնկայի առաջնորդը վերջ տայ այդ արգելքներուն և տեղացիներուն պահանջման համապատասխան վիճակի մը վերածէ վարժարանը, յիշեցնելով նաեւ Արմտանէ բացակայ գտնուողներու ալ թէ՝ իրենց

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

1 Փետրվար 1902

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	100.92
Բէժի	(Tab. Turcs)	315
Թօնօլիտ	(R. Turque D.)	26 65
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	117.50
Պանք Օթթ.	(Banque Ott.)	579.
Թրանսվալ	(Transvaal)	149.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(Այս առտուան)

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Ուլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Հանրային Պարտուց Բ. քննիչ Մանուէլ էֆ.ի, և Բարիզի պատուակալ ընդհ. հիւպատոս Էլի Լէոն պէյի։

Միւթէմայիզի աստիճան՝ Թնդանօթաքանի Թղթակցութեանց դիւանի Ա. կարգի քարտուղար Րէֆիգ պէյի։

Սանիէյի աստիճան՝ կայս. անձնական գանձու պաշտօնատան դիւանին քարտուղար Ապտ իւր Րահիմ և Այտընի կայս. կալուածոց դիւանին Ա. քարտուղար Ճակոբ էֆ.ներու, և Նաւահանգստի Տեսչութեան դատական դիւանի անօրէն Ազիզ պէյի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Բ. կարգի մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Աթէնքի Ռումանական դեսպանատան Ա. քարտուղար Գ. Ցիամանտիի։

Գ. Օսմանիյէ՝ կէլիպոլուի մուհասպէճի Շաքիր էֆ.ի։

Բ. Մէճիտիէ՝ կայս. զինուորական վարժարանի ուսուցիչներէն Գնդ. Հիլմի պէյի։

Գ. Շէֆքաթ՝ կիւհանէի հիւանդանոցին մէջ պաշտօնավարող Մառի, Ֆրանսիացի և ուրիշ երկու Դիւութեան հոյներու։

ՊԱԹՈՒՄԻ մէջ ժամնամխի դէպք մը պատահելով, թէև անոր վրայ ժամնամխի միքրոպ չէ գտնուած, բայց Բեզերպուրկի առողջապահական մարմինը այդ դէպքը կասկածելի նկատած և խիստ զգուշութիւններ հրամայած ըլլալուն, կ. Պոլսոյ առողջապահական ժողովը կը ծանուցանէ թէ՝ լոկ իբր նախազգուշութիւն՝ բժշկական քննութեան պիտի ենթարկուին յունվար 16էն ի վեր Պաթումէն եկողները։

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարար Զիւհտի փաշա նոր որոշում մը տուած է մայրաքաղաքին բարձրագոյն և երկրորդական վարժարաններու հսկողութեան համար, ինչ որ մեծ օգուտներ պիտի տայ թէ՝ ուսուցման կատարելութեան և թէ ծրագիրներու կէտ առ կէտ գործադրութեան համար։ Տրուած այս որոշման համաձայն, Մէարիֆի ժողովէն և նոյն նախարարութեան բարձր պաշտօնատարներէն որոշեալ անձնաւորութիւններ պիտի երթան հսկողութենէ անցընել նոյն վարժարանները, իրաւասութիւն ունենալով դասախօսութեանց ներկայ գտնուելու, և քննելու թէ այդ դասախօսութիւնները որոշեալ պայմաններու համեմատ կը կատարուի՞ն։ Ծիչեալ անձնաւորութիւնները իրենց քննութեան արդիւնքը պիտի տեղեկագրեն կրթական նախարարութեան։ Ի մէջ այլոց կայս. քաղաքային վարժարանին համար քննիչ նշանակուած են Մէարիֆի ժողովոյ անդամ Ասպիւլ Լաթիֆ և Մէհմէտ Խիւլուսի էֆ.ները։ Կայս. Համալսարանին՝ նոյն ժողովէն Էլիաս պէյ և Շիւքրի էֆ., կայս. իրաւագիտական վարժարանին՝ նոյն ժողովին Ահմէտ Ֆահիզ էֆ. և Հիքմէթ պէյ. Կալաթա Սէրայի Լիսէին՝ նոյն ժողովէն Իպրահիմ Լտհէմ պէյ և Միւէյյտան էֆ. Մէարիֆի քննիչ ժողովէն Բագըմ էֆ. և նախն. վարժարաններուն անօրէն Նաիլ էֆ. և վերջապէս Առեւտրական վարժարանին՝ Մէարիֆի ժողովէն՝ Բահիս և Ահմէտ էֆենտիները։

ԹՈՒՐԲԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Աթէնքէն կը գրեն.—«Վերջին պատերազմին հետեւանօք Թուրքիոյ կցուած հողերու վրայ կալուած ունեցող հելլէն գիւղացիներու՝ սահմանագլուխէն անցնելու համար ձեռքերնին գտնուելիք անցագիրներու խնդիրը կարգադրուեցաւ։ Աթէնքի Օսմ. դեսպանատան կողմէ Հելլէն կառավարութեան ուղած զեկուցման մը համաձայն, Հելլէն գիւղացիներու ձեռքը գտնուելիք պարզ անցագիրները ձրիաբար «վիզէ» պիտի ըլլան Օսմ. հիւպատոսներու կողմէ։ Օսմ. սահմանագլուխէն անցած արմտիքներէն առնուելիք տուրքի, և թղթատարներու անցագրի խնդիրներուն ի մտոյ կարգադրուիլն ալ ծանուցուած է Օսմ. դեսպանատան կողմէ։»

ԱՑԳԵԴՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ.— Առեւտրական Սենեկի Լրագրին մէջ կը կարդանք թէ հաստաճայն կայս. իրատէին որ կը տրամադրէ Այտընի նահանգին ֆիլօքսէրային ասբուռած այգիներուն համար ամերիկեան որթատունկեր ղրկել և հասցնել, նոյն նահանգին համար պէտք եղած մէկ միլիոն որթատունկին միայն 700000ը այն կողմը հասցնել կարելի ըլլալով, մնացեալը կ. Պոլսէն պիտի ղրկուի։ Միւս կողմէ Սէյտի Ֆէյօյի տիպար ագարակին մէջ վարժարան մը պիտի հաստատուի և երեք ուսուցիչներ պիտի ղրկուին, այն կողմի գիւղացիներուն առրվեցնելու համար ամերիկեան որթատունկ հասցնելու եղանակը։

ՉԵՂՔ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐ.—Բարեբունարի (Ռոնիա) նախնական դատարանի անդամ Իպրահիմ և Ա. քարտուղար Սաատէտտին էֆ.ները դատի պիտի ենթարկուին կաշառք ընդունած ըլլալնուն համար։

ԴԻՆԵՐԱՊԱՀՆԵՐԸ.— Ակէ առաջ առաջարկուած էր մանաւոր տուրքի մը ենթարկել ֆէիչերապահները, ինչպէս կ'ըլլայ միւս էտնաֆիներուն համար։ Պատկանեալ պաշտօնատունը մերժեց այս առաջարկը, նկատելով որ հանրային անդորրութիւնը պահպանելու կը ծառայեն անոնք, այս մասին օժանդակելով ոստիկանութեան։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ յանձնաժողովը, նախագահութեամբ քաղաքապետ Բրտվան փաչայի, առջի օրը նոր գումարում մը ունեցաւ։

ՄԱՀԱՑՈՒԻՑԿ.— Ուրբաթ 12 էն 19 վերջացող շաբթուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 370։ Ասոնց 221ը Իսլամ են՝ 115 այր և 106 կին, 118ը Քրիստոնեայ՝ 66 այր և 52 կին, և 31ը Հրեայ՝ 12 այր և 19 կին։

ՕՐԹԱՔԷՕՑ, չաթաթ գիշեր ժամ 4ին հրդեհ պատահեցաւ և 8 տուներ այրեցան։ Հրդեհը ծագեցաւ Ֆըսթըճզ փողոց փայտէշէն տունէ մը, ուր կը բնակէր Պօղոս էֆ. Մխքճեան, նախկին պաշտօնեայ արեւելեան երկաթուղւոյ ընկերութեան։ Տան մէջ գըտնուողները ինչպէս նաեւ յարակից տան մէջ բնակող հայ ընտանիք մը յանկարծակիի եկած, հազիւ կրցան ինքզինքնին ազատել և իրենց տան հետ բոլոր կահ կարասիները մոխիր դարձան քիչ ժամանակի մէջ։ Զուրի պակասութեան հետ փոխադրութեան դժուարութիւնը հրդեհը բաւական յառաջացուց, և մէկ կարգի վրայ գտնուած միւս փայտէշէն տուներն ալ այրեցան։ Ոստիկանութեան նախարար Վսեմ. Շէֆիգ փաշա, քաղաքապետ Վսեմ. Բրտվան փաշա, Պէշիկթաշի ոստիկանապետ Վսեմ. հաճի Հասան փաշա և կայս. Պալատէն ղրկըւած թիկնապահներ, միլոցներ գործադրեցին հրդեհին առաջքը առնելու համար։ Այրած տուներէն մէկը, ուր կը բնակէին Սեպուհ էֆ. Էսկիճեան և Մկրտիչ էֆ. Կիւմիւճեան, ամբողջովին կարասիներով ապահովագրուած էր, իսկ միւս տուները ապահովագրուած չէին և տանուտէրերը բոլորովին վնասուեցան։ Հինգ տունը հայ, իսկ 3ը իսլամ ընտանիքներու կը վերաբերէին։ Այրած տուներուն ետեւի կողմը խիտ և փայտէշէն տուներ կային, հետեւաբար աղէտը մեծ պիտի ըլլար, եթէ կարելի չըլլար հրդեհին ընթացքը կասեցնել, հետզհետէ հասած ջրհաններու միջոցաւ։

ՄՈՒՇԻ պատժադատ ատեանը երեքական տարի տաժանակիր աշխատութեան դատապարտած է Պէտօ Պաթի, Նիկողոս Արթին, և Պաղտասար անուն անձերը, կարգապահական անճահ արարքներու մէջ գտնուելնուն համար։

ՄԱՏՐԻՏԷՆ հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ մայրաքաղաքիս սպանիական դեսպանատան Ա. քարտուղար անուանուած է Պ. Կոյէնէքէ, Տօն Բասլօ Սօլէդի տեղ։

ԱՆԴԼԻԱԿԱՆ դեսպանատան զինուորական կցորդ հազարապետ Մաունսըլ առջի օրը մայրաքաղաքս եկաւ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՑԻՆ ընդհ. անօրէն Սըր և Լէտի Համիլդըն Լանկ փետր. 9ին դիմակաւոր պարահանդէս մը պիտի տան, որու համար այժմէն հրաւիրագիրներ բաժնուած են։

ԵԴԻՊՏՈՍԻ Խեվ Բարձր Ապպաս Հիլմի փաշայի եղբայր Մէհմէտ Ալի փաշա անցեալ չորեքշաբթի օրը Դահիրէէն ճամբայ ելեր է մայրաքաղաքս գալու համար, Խեդիվին արարողապետ Ալի Շահին պէյի հետ։

ՊՈԼԿՈՎՆԻԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Ֆերտինանտ իչխանին պահակազօրաց հարիւրապետ Տասքալէվ և հեծելազօրաց տեղակալ Բոճոֆ, որոնք իրենց զինուորական ուսումը կատարելագործելու համար Բեզերպուրկի զինուորական վարժարանը մտած էին, ընթացքնին լրացնելով ռուսական բանակը մտած են երկու տարուան համար։

—Պուլկարիոյ վարչապետ Պ. Տանէֆ Սոֆիա դարձեր է Բիլինայի և Զըրբանի մէջ ըրած վերջին ընտրական պտոյտէն։

ՍՈՍԿԱԼԻ յուրտ մը կը տիրէ Սվազի և Թոքատի մէջ վերջին մէկ քանի օրերու մէջ։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.—Թանթահի մէջ ցունվար 30ին ժանտախտի 3 նոր դէպքեր պատահած են, որոնց մէկը մահացու։

ԲԻԼՈՄԷԴՐԻ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ.—Հանր. Պարտուց Վարչութեան կողմէ անցեալ օր ամբողջովին վճարուեցաւ Էսկիշէհիր-Տոնիա երկաթուղւոյ գծին ինկած քիլոմէդրի երաշխաւորութեան գումարը։

—Սկանիկ-կ. Պոլիս միացման գծին ընկերութեան վճարուած քիլոմէդրի երաշխաւորութեան գումարը 120 հազար ոսկի է և ոչ թէ 100 հազար ոսկի, ինչպէս գրած էինք։

ՏՈՒՐՕՐ Դամպուրօղլու, որ վերջերս հիւանդացած էր, այս անգամ ստամոքսի քաղցկեղէ ծանրապէս հիւանդ կը տառապի։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղւոյ չինութեան համար բացուած հանգանակութեան ստորագրուած գումարը 800000 ոսկիի կը հասնի, սակայն այդ գումարին 350000 ոսկին միայն գանձուած է։ Հանգանակութեան յանձնաժողովին կողմէ հրաման ղրկուած է ամէն կողմ, թէ մնացեալ գումարը պէտք է անմիջապէս ղրկեն։

ԳԱՀԻՐԷի իտալական ընդհ. հիւպատոս Պ. Թիւկինի վերջերս Պելկրատի իտալական դեսպան կարգուած է։ Պ. Թիւկինի մօտերս Հռոմ պիտի երթայ։

—Դահիրէի իտալական նորընտիր ընդհ. հիւպատոս Պ. Սալվատօ Բաճճի, որ Զինական դէպքերու ատեն Բէքինի իտալական դեսպան էր, վերջերս իր նոր պաշտօնատեղին հասեր է ընտանեօք։

ԱՒԵՏԻՍԱԿԱՆ Սենեկի նախագահ Ա. զարեան էֆ. իր հրաժարականը մատուցեր է Հանրօգուտ Շինութեանց և Առեւտրական նախարարութեան, առողջական պատճառներով։ Նոյն պաշտօնատունը նկատելով որ Ազարեան էֆ. իր առեւտրական գործերու մէջ ունեցած ձեռնհասութեամբը խիստ մեծ ծառայութիւններ մատուցած է, մերժեր է անոր հրաժարականը, և ըստ է թէ իր պաշտօնը պահելով հանդերձ կրնայ քիչ մը ատեն հանգստանալ։

ԿՈՐՍՈՒՆԱՒ ՊԱՏԱՆԻՆ.—Դահիրէէն հասած թերթերը զարմանալի դէպք մը կը պատմեն որ այժմ մեծ յուզում պատճառած է քաղաքին մէջ։ 14 տարեկան իտալացի պատանի մը ըստ սովորութեան առտուն վարժարան երթալով իրիկունը տուն չէ վերադարձեր, և հակառակ եղած խուզարկութիւններուն՝ չէ գտնուեր։ Մնողքը խնդիրը անմիջապէս ոստիկանութեան յանձնեցեր է, որ խիստ քննութիւն մը կատարելով երեւան հաներ է թէ Ծոյն կահագործ մը ժամանակէ մը ի վեր այդ պատանիին ետեւէն ինկած և քանի քանի անգամներ իր տունը տարած էր զայն, անուշ-չեղէն կերցնելու համար, ինչպէս կը վկայեն աներեւոյթ եղող պատանիին դպրոցական ընկերները։ Ոստիկանութիւնը անմիջապէս ձերբակալեր է յիշեալ կահագործը, որ պատանիին աներեւոյթ եղած օրը իր գործին գլուխը չէր գտնուած։ Այդ մարդը իր անտանելի անբարոյական արարքներով ծանօթ ըլլալուն, Դահիրէի հելլենական հիւպատոսարանն ալ սկսեր է գործակցիլ ոստիկանութեան։ Իր տանը մէջ (ինքը ամուրի էր) խուզարկութիւն կատարուելով բաճկոնակ մը և երկու գաւազաններ գըտնուեր են, որոնք կորսուած պատանիին ըլլալ կը կարծուին։ Պատանին տակաւին մէջտեղ չէ եղած։ Ոստիկանութիւնն ու հիւպատոսարանը խուզարկութիւնները յառաջ կը տանին,

ԵԴԻՊՏՈՍԻ Հանր. Պարտուց Մնտուկը մերժեր է կառավարութեան 200 հազար եգիպտական ոսկիի վարկ մը ընել։

ԱՆՊԱՐՏ ՀՌՉԱԿՈՒԱԾ.— Վաղարշակ Գ. Տէր Մարտիրոսեան անուն Արսլանպէկցի անձ մը, տարիներէ հետէ իր գիւղին մէջ կը ծառայէր Ճակոբեան անուն երկաթագործի մը քով։ Այս վերջինը անցեալ տարի ծաղկեվաճառութեան ակսած էր։ Վաղարշակ որ միշտ անոր քով էր, իրմէ առեւելի վեր մէկ պաշտօնային արտօնութեամբ ութ օխայի չափ ծաղիկ վաճառեր էր առանց տիրոջը գիտութեան, փոխարժէքը իր թոշակին հաշուակցելու համար։ Արդ, Ճակոբեան, առանց իր գիտութեան եղած այս վաճառումը գողութիւն մը նկատած և իբր այն դատ բացած էր Իզմիրի նախնական դատարանին առջեւ, որ 80 ղրչ. տուգանքի և վեց ամիս բանտարկութեան դատապարտած էր ամբաստանեալը։ Այս անգամ Վաղարշակ վերաքննութեան դիմեր է Պոլիս, և կը հաղորդուի մեզի թէ չաթաթ օրը կատարուած դատավարութեան միջոցին յիշեալ Վաղարշակ Գարեգին Տէր Մարտիրոսեանը անպարտ հռչակուեր է իրեն վերագրուած յանցանքէն։

ՀՐԴԵՀ

Երէկ իրիկուն, ժամը 1ին միջոցները, հրդեհ ծագեցաւ Օտուն գաբուի ազգերու նաւամատոյցին վրայ գտնուած տաղաւարէ մը, և հասած անմիջական օգնութեանց չնորհիւ, միայն այդ տաղաւարը այրելով կարելի եղաւ հրդեհը մարել։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՃԱՌԹԻՒՆ

Ա.Զ Ի.—1890ի 4% Օսմանիէ փոխառութեան պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ՝ յիշեալ պարտաթուղթերուն 24րդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի 1902 Յունվ. 31/փետր. 13ին, Պոլսոյ կողմը, Ճըղալ Օղլուի Հանր. Պարտուց Վարչութեան կեդրոնատեղիին մէջ։

* * *

1890ի 4% Բրիօրիդէ փոխառութեան պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ յիշեալ պարտաթուղթերուն 23րդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի 1902 յունվ. 31/փետր. 13ին, Պոլսոյ կողմը, Ճըղալ Օղլուի Հանր. Պարտուց Վարչութեան կեդրոնատեղիին մէջ։

Կ. Պոլիս, 19/1 փետր. 1902

6—1

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԼՒՎԵՐՊՈՒԼ, 1 փետր.—Տիրմանիոյ և Անգլիոյ դեսպանները երկար տեսակցութիւն մը ունեցան Պ. Լինտէյնի հետ։ Անկէ վերջը Պ. Քրիւքըր տեսակցեցաւ Վիլհելմինա թագուհիին հետ, և ի վերջոյ երկարօրէն խորհրդակցեցաւ անգլ. դեսպանին հետ։ Պօէրաւէր չդիմանակներու մէջ այն կարծիքը կայ թէ Հոլանտայի միջամտութեան չնորհիւ պիտի կրնայ հաշտութիւն կնքուիլ։

—Նախագահ Քրիւկէր տեսակցութեան մը միջոցին յայտարարեց.—«Հաշտութեան կը բաղձանք. և ով որ այս նպատակաւ նախաձեռնարկ ըլլայ բանակցութիւններ կատարելու, երախտագէտ պիտի ըլլանք իրեն»։

ԼՕՆՏՈՆ.—Կը ծանուցուի թէ Անգլիոյ թագաւորը կիրակի օրը (երէկ) պիտի տեսակցի Լորտ Րոզպէրիի և Պ. Պալֆուրի հետ Հոլանտայի ըրած առաջարկներուն մասին։

—Երեսփ. ժողովը 56ի դէմ 159 ձայնով ընդունեց բանակին յատկացուած վարկը։

—Ծաքօհամայէն կը հեռագրեն թէ 200 հետեւակազօրքեր ձիւներուն տակ մնացեր են։

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուս կառավարութիւնը իմացուց Սերպիոյ թէ Ռուսիոյ զինուորական վարժարաններուն մէջ պիտի ընդունի Սերպիացիները։

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ մէջ ալ հանդէսներ պիտի կատարուին Վիքթոր Հիւկոյի ծնընդեան հարիւրամեակին առթիւ։

—Իտալական Պանքային գլխաւոր տնօրէնը աներեւոյթ եղաւ կարեւոր բաց մը թողլով, որուն քանակութիւնը անծանօթ է դեռ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Ռայխսթակին մէջ մաքսային սակացոյցի վիճաբանութիւնը յառաջիկայ նատաշրջանին թողուեցաւ։

—Չինաստան Շանկայի Պանքային վճարներ է տուգանքի գումարին առաջին մասնավճարը՝ 1820000 թաէլ։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Կարծիքի անհամաձայնութիւն ծագեցաւ նախարարութեան և քննքուբլինայի անդամոց մնծամասնութեան միջեւ, նահանգային ինքնավարութեան ծրագրին վիճաբանութեան առթիւ։

—Հրդեհ մը մոխիր դարձուց Քրօկոյէվալի զինուորական մթերանոցը։ Վնասը 800 հազար ֆր. կը հաշուուի։

ՆԱՐՈՆԱ.—Իտալիոյ թագաւորը և ձեռնվայի դուքսը հոս հասան և խանդավառութեամբ ընդունուեցան ժողովրդեան կողմէ։ Այցելեցին Չինաստանէն դարձող նաւաքաժինը։

ՄԱՏՐԻՏ.— Երեսփ. ժողովը մերժեց այն առաջարկը, որով կ'այպանուէր էմբատական նախարարը՝ վարկ մը չընդունելուն համար ջնջելու նպատակաւ մարախները, որոնք կը սպառնան Հարաւ. Սպանիոյ։

Ս. ԷՔԻՊԷՆ.—Ցունվ. 21էն 31 Սիւէզի ջրանցքէն անցան 120 նաւեր։ Տոնօրեայ հասոյթ՝ 3270000 ֆր։

Ս. ԷՔԻՊԷՆ.—Ֆրանսայի հանքագործներու դաշնակցային ժամնախումբը գումարում մը ունեցաւ։ Հանքային բոլոր կեդրոններուն կողմէ պատուիրակներ ներկայ էին։

ԹՐԻԷՍԴԻ.—Բուռն փոթորիկ մը կը տիրէ թէ՛ հոս և թէ Ֆիւմէի մէջ։ Շոգենաւերը չեն կրնար հեռանալ նաւահանգիստէն։ Շատ կարեւոր վնասներ և թաղմաթիւ արկածներ կան։

ԲԱՐԻԶ.—Մանչի և Ատլանտեանի ծովեզերքներէն հասած տեղեկութիւններ կ'ըսեն թէ ահռելի փոթորիկ մը կը տիրէ այն կողմերը։

—Իր հինգ զաւակները սպանող Պոռէդոյի մահապարտութեան վճիռը ցկեանս տաժանակիր աշխատութեան փոխուեցաւ։

ԱՁՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

(Ֆուռնիէի գործակալութենէն)

ԼՕՆՏՈՆ, 2 փետր.—2000 զինուորներ նաւ նստան Սաութէմբրընէն՝ Հարաւ. Ափրիկէ երթալու համար։

ԲԱՐԻԶ.—Մանչի ծովուն վրայ փոթորիկը կը չարունակուի աներեւակայելի սաստկութեամբ։ Բազմաթիւ նաւեր կորսուելու վտանգին մէջ են։

ՐՈՒՄԵԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՇԱՀՈՂ ԹԻՒԵՐՈՒՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

192ՐԴ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ, 1 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1902 (Ն. Տ.)

Թիւ	Ֆրգ.	Թիւ	Ֆրգ.	Թիւ	Ֆրգ.	Թիւ	Ֆրգ.	Թիւ	Ֆրգ.
1132513	300000	1746	1250	1801062	1250	727260	1000	1538962	1000
1811232	25000	51952	»	1951854	»	754628	»	1556726	»
655837	10000	220768	»	1749	1000	892150	»	1615554	»
1918367	»	655836	»	92491	»	1107407	»	1637591	»
55807	2000	976642	»	145352	»	1184296	»	1637595	»
294822	»	1058728	»	155078	»	1303065	»	1690273	»
387725	»	1216002	»	225845	»	1304241	»	1768914	»
1318556	»	1249354	»	330739	»	1306418	»	1773613	»
1761490	»	1406233	»	539383	»	1399863	»	1803717	»
1791482	»	1775240	»	664947	»	1452692	»	1957906	»

400 ՖՐԳ. ՇԱՀՈՂ 750 ԹԻՒԵՐ

Որոնցմէ պարգեւ չահողները վերի ցուցակին մէջ փնտռելու է

1746—50	387426—30	777226—30	1216001— 5	1615551— 5
11046—50	387721— 5	827986—90	1227791— 5	1626401— 5
50711— 5	391641— 5	829256—60	1229421— 5	1631006—10
51951— 5	395706—10	850531— 5	1231881— 5	1633641— 5
55806—10	398056—60	856711— 5	1249351— 5	1637591— 5
57501— 5	405356—60	859271— 5	1265256—60	1645211— 5
70141— 5	420896.900	877711— 5	1269716—20	1659181— 5
82021— 5	458051— 5	892146—50	1281811— 5	1667101— 5
92492— 5	467041— 5	916811— 5	1303061— 5	1690271— 5
107506—10	468941— 5	916816—20	1304241— 5	1710686—90
124311— 5	488081— 5	920326—30	1306416—20	1735946—50
124411— 5	510316—20	934496.500	1310071— 5	1743941— 5
131401— 5	515526—30	951921— 5	1318556—60	1761486—90
142806—10	539381— 5	961426—30	1328146—50	1768911— 5
145351— 5	547306—10	976641— 5	1399861— 5	1773611— 5
155076—80	547351— 5	982101— 5	1403016—20	1775236—40
170801— 5	553746—50	996326—30	1406231— 5	1777056—60
172406—10	558026—30	1018241— 5	1408241— 5	1781126—30
173051— 5	596576—80	1022296.300	1412501— 5	1791481— 5
184511— 5	597326—30	1023696.700	1424126—30	1801061— 5
209986—90	643701— 5	1029386—90	1434416—20	1803716—20
220766—70	655716—20	1029636—40	1439391— 5	1811231— 5
225841— 5	655836—40	1036766—70	1452691— 5	1862816—50
240506—10	664946—50	1058726—30	1481811— 5	1887376—80
255856—60	722446—50	1082491— 5	1500476—80	1915321— 5
294821— 5	727256—60	1092806—10	1500481— 5	1918366—70
304391— 5	746601— 5	1107406—10	1516846—50	1930026—30
318611— 5	754626—30	1110781— 5	1538961— 5	1951851— 5
330731— 5	755201— 5	1132511— 5	1556727—30	1957906—10
343861— 5	768756—60	1163171— 5	1604116—20	1975636—40
359346—50	771466—70	1184296.300	1609736—40	1977436—40
363536—40	774221— 5	1201426—30	1610381— 5	1978866—70

ՊԱԶԱՐ ՌԻԻՍ

Սիթէ տը Բերա թիւ 129 Պազար Ռիւսի մէջ ժամադրութիւն տուող յաճախորդներ կրնան տեսնել թէ յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն կարգի ընտիր ուտելիքներ, որոնք անմիջական և առողջապահական միջոցներով կը պահուին։

Այս վաճառատան զեղչեալ գիները եւ կչիռի ուղղութիւնը ամէնուն կողմէ գնահատուած են։ Օրինակ մը տալու համար ըսենք թէ՝ այդ վաճառատան մէջ առաջին կարգի և համեղ Բաքսասի իւղը օխան 7 ղշ՝ 10 փարայի կը ծախուի, իսկ ամէն կարգի պէտքերու յարմար ընտիր օճառներ օխան $4^1/_4$ ղշ։ 6—2

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ՕՐԱՑՈՅՑ

Երկուշաբթի 21/3 Փետր. Նուագահանդէս. ԻՒՆԻՈՆ-ՖՐԱՆՍԷԶ։

Կիւրակի 27/9 Փետր. Մաթինէ, Բերայի Հրեայ օրիորդաց ընկերութեան. ԻՒՆԻՈՆ-ՖՐԱՆՍԷԶ։

Շաբաթ 9/22 Փետր. Պարահանդէս «Աղքատասիրաց», ԲԵՐԱ-ՊԱԼԱՍ։

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

Մեծ Հայ վաճառատուն, պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձներու, Կ.Պոլիս Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ թ. 25։

Այս վաճառատան տէրը եւ հիմնադիրը Արտակ Մօսիկեան՝ իր ողջամտութեամբ յաճախորդներուն վստահութիւնը եւ համակրութիւնը գրաւած ըլլալով, յաջողութեան ամէն պայմաններով կը ներկայանայ իր այս ձեռնարկին մէջ։ Հրապարակին վրայ եւ ոչ մէկ վաճառատան մէջ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեւող մը միշտ ներկայ է եւ պաշտօն ունի հսկել հանդերձներու լաւ պատրաստութեան։ Գիներու մասին գաղափար մը այն ատեն միայն կարելի է ունենալ մարդ, երբ ապրանաց վրայ նշանակուած թիւերը տեսնէ։

Կը խնդրուի ուշադիր կարդալ հետեւեալ խօսակցութիւնը.—Մեր հագուստը Հաճի Շահին վաճառանոցէն առնենք։ — Ո՜ւֆ, ո՞վ պիտի ելլէ 69 աստիճանդուղներէ վեր։ Ո՞վ պիտի հագնի մինչեւ հոն։ —Ի՞նչ, չէ՞ք գիտեր, աչխարհ իմացաւ թէ Հաճի Շահին՝ խանին վերնայարկէն վար իջաւ իր յաճախորդներուն դիւրութեան համար, եւ այժմ կը գտնուի Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ թիւ 25 վաճառատունը։ Մարդը ատեն հագուստ ծախելու հիւանդութենէն բռնուած չհամարձակեցաւ ուրիշներու նման սուղ և ծանր վարձքերու բեռան տակ մնալ։ Երկու տարի ատեն վաճառատուն փնտռեց, փնտռեց, փնտռեց եւ վերջապէս գտաւ.... Հետեւաբար յաճախորդները թէ՝ դիւրաւ պիտի գտնեն զինքը եւ թէ միեւնոյն ատեն գիներով հագուստ պիտի հագնին։ Անշուշտ գիտէք թէ հրապարակին վրայ միայն Հաճի Շահինն է որ ընկեր չունի, եւ ատեն ծախելուն մեծ պատճառը ան է որ չահածը ընկերներուն մէջ չի բաժներ։ Զինքը ճանչող եւ իրեն համակրողները գիտեն որ անձնական ծախքը այնքան չափաւոր է որ գոհ սրտով Ալլահ պէրէքէթ վէրսին կ'ըսէ, եւ փառք կուտայ....

—Ուրեմն երթանք Հաճի Շահինէն առնենք մեր հագուստը եւ մեր բարեկամաց ալ յանձնարարենք։

Կիրակի օրերը բաց է վաճառատունը։— Մէկ գինը 2 ղշ.։—Նորոգութեան աշխատութիւնները ձրի։

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պոլիս, Մահմուտ Փաշային զլուխը, թ. 271

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ չաքարեղէններ եւ ըմպելիներ, ինչպէս նաեւ երեկոյթներու եւ անուան տօնախմբութեան օրերու համար ամէն տեսակ չաքարներ եւ ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մըն ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշները եւ զանազան չաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին Վաճառատանս մէջ կը գտնուի նաեւ Ֆոնտան և ուրիշ տեսակ չաքարներու ճոխմթերքները

Պատուէրէ եղած յանձնարարութիւնն մեփութով կը կատարուին։ Գիները չատ աժան են։ 104—25

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH & MERCANTILE
ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1809 ԻՆ

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	14,732,680	» »
1900ի ...	3,067,923	» »

NORTHERN INSURANCE COMP.
ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1836 ԻՆ

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	5,698,299	» »
1900ի հասոյթը	1,233,070	» »

Այս ընկերութիւնք հաւաքաբար իրենց ընծայած բացարձակ վստահութեան հովանաւորութիւնը ... ԽՈՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆՈՎ, ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ, ՔԱՆ ՈՐ ՈՒԻՑԷ ԱՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ

Մէկ ... ԽԵՍՈՒՆ Վ.ԵՑ ՄԻԼԻՈՆ Անգլ. ...

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

MARITIME INSURANCE Co.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500,000, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՕՍՄ. ՈՍԿԻ 110,000

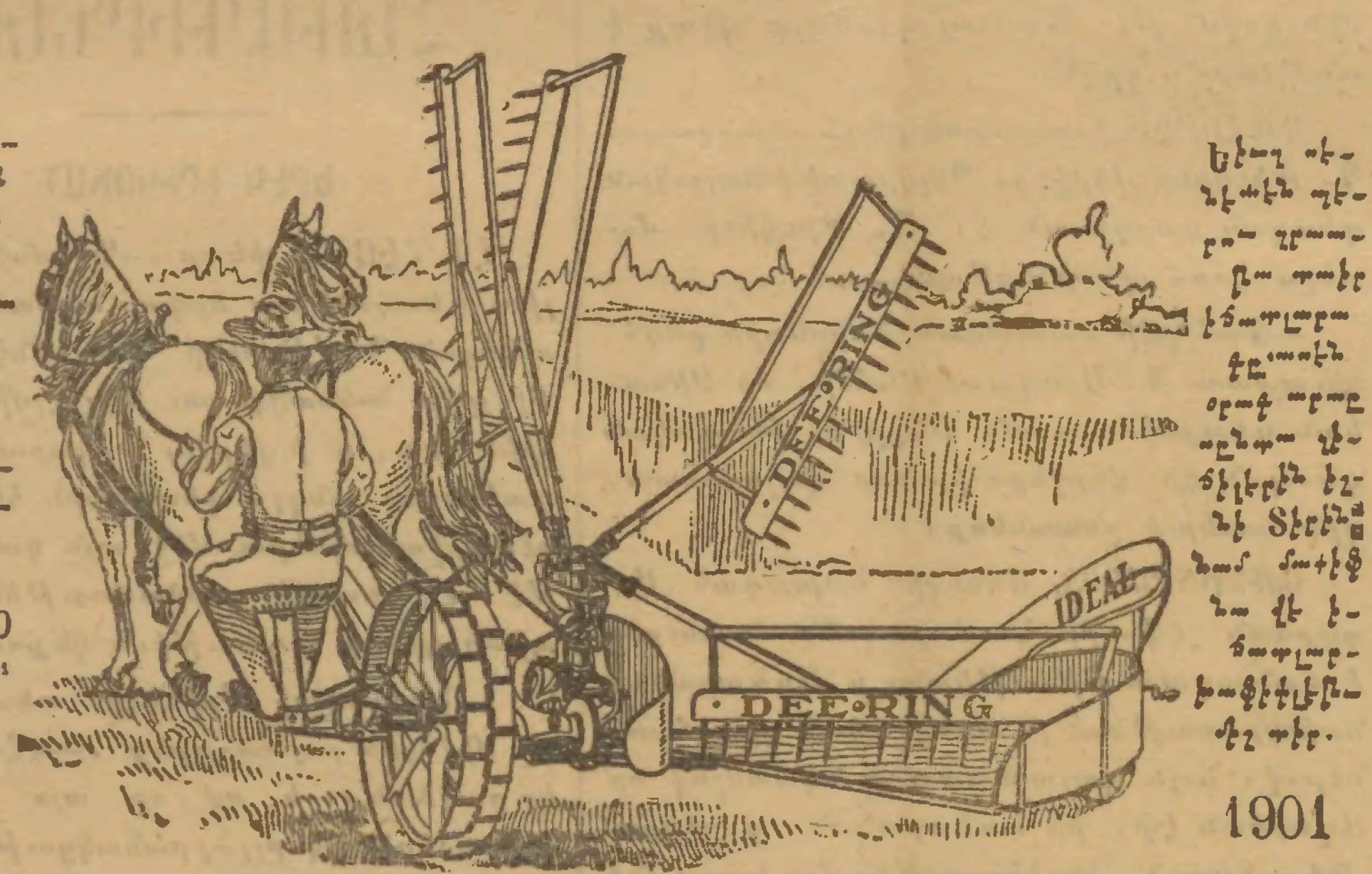
Այս ընկերութիւնն եւս ... ապրանքներն և ...

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ, Գ. Ե. ՍԵՐՈԲԵԱՆ.— ՂԱԼԱԹԻԱ ՄԷՀՄԷՏ ԱԼԻ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 22

ՏԻՐԻՆԿ

ՊԻՉՄԷՅԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ ԱԼԷԱԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Պու Ժապրիգա Բարիզին 1900 էք զրեոնօնսինեւտա23 միտայլա իլէ էն պէօյիւք միւքեաֆաթա նաիլ օլմուշ տըր։

1901 1901

Ի՛չթէ եէնի պիր ասըրա տուխուլ իյլէտիք։ Միւրուր իտէն ... նէյի կէլմիչ, պինաէն ալէյհ վուգուաթը Թարիխիյէ սըրաընա գ... թէվրին թէրագգըյաթը ալէլուսուլ չայանը հայրէթ պիր տէրէճէյէ նէթիւտի։ Մաքինա մարիֆէթի իլէ պիչմէք ֆէվգէլատէ պիր թէրագգը տէյի՛ մի։ 1858 ...

Իսթէյէնլէրէ քաթալօկ տէֆթէրիմիզի մէճճանէն կէօնտէրիրիզ։ Մէզգիւր տէֆթէրտէ պիչմէյէ մախսուս...

«Իտիալ Տիրինկ» Նամ տէմիթ իթմէ — «Իտիալ Տիրինկ» նամ թըրփան
» » օրագ պիչմէ — » » Թըրմըգ կիպի

Պու մաքինալարըն եէկեանէ տէբօղիթօսը՝ Տէրսաաէթտէ Գալաթասա Գէօրգ պէ խանընտա 1, 2, 3 նումէրօլը մաղազալարտա Մ. Սիմնէյ Նովէլ վէ գումբանեասը տըր։

ԱՏԼԱՍ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (ԼԻՄԻԴԸՏ)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1808ԻՆ

ՃՈՐՃ Գ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՕՐՈՎ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ	1000000
ՀԱՏՈՒՑՈՒԱԾ ՎՆԱՍՆԵՐ » »	15000000

Ցիշեալ ընկերութիւնը շահաւոր պայմաններով և գիներով կ'ապահովագրէ ամէն կարգի շէնք հրդեհի դէմ։

ՎՆԱՍՆԵՐՈՒ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ԱՏԵՆ ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՓՈՅԹԵՌԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Դեր-գործակալ ՆԻՔՈԼԱ ԺՈՐԺԻԱՏԻՍ — Կ. Պոլսոյ ընդհ. գործակալ ՃՈՐՃ ԿԼԵԹԸՐԱԼ

Գրասենեակ.— ՊՈԼԻՍ, ՔՈՃԱՄԱՆ ՕՂԼՈՒ ԽԱՆ, ԹԻՒ 13

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 250,000,000 ՖՐԱՆՔ

Ամբողջացեալ վճարեալ
Գործակալութիւն ի Պոլսոյ, Հալաճեան խան, Գարաքէօյ Կամուրջին մօտ,
Դեր-Գործակալութիւն Պոլսոյ կողմը,
Սուլթան-Համամ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն։ Փոխատուութիւն կընէ արժեթուղթերու վըրայ։ Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժեթուղթերու Ֆրանսական եւ ուրիշ զանազան հպատակներու վրայ շրջաբերութեան կը դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐԵՐ եւ ՎԱՐԿԱԳԻՐԵՐ։—Պորսայի հրամաններ կը կատարէ։—Կտրօններ կը վճարէ։— Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ որոշեալ պայմաններով։—Արժեթուղթեր կ'ապահովէ։—Դրամ կ'ընդունի ԶԷՔԻ հաշուով։

ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։—Առեւտրական տումսերու, բեռնագրերու եւ փոխանակագրերու արժէքը կը գանձէ։

ՊՈԼՍՈՅ Դեր-Գործակալութիւնը կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։—Ապրանքի վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։—Ապրանք կ'ընդունի թէ՝ իբրեւ անպայման աւանդ պարզ մթերոցէք առնելով, եւ կամ յանձնակատարութեամբ՝ Պոլսօ կամ արտասահման վաճառման համար։

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ

Բազում տարիներ քաղաքապետութեան եւ ուրիշ պաշտօնական շրջանակներու մէջ աշխատած Պետրոս Գալֆայի որդի ճարտարապետ Միհրան Ազարեան որ Կայս. գեղարուեստից վարժարանէն Առաջին Ա. վկայեալ է, Պոլսոյ և շրջակայից քաղաքներու դիւրութիւն տալու համար ամէն տեսակ Արաբ, Օսմանեան և Եւրոպական ձեւով յատակագիծներ կը պատրաստէ, և իւրաքանչիւր տեղւոյ շէնքին գործածութեան նիւթոց գիներուն համեմատ ճարտարապետական քննութիւն կատարելով ծախուց տետրակը կը պատրաստէ, և կ'ընդունի Անատոլուի երկաթուղւոյ գծին վրայ գտնուած քաղաքներու մէջ շինութեանց հսկողութիւնը։ Դիմել հասցէին։

15—11

ՃԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒԻ

ՍԻԿԱՐԻ ԹՈՒՂԹ

Բարակ եւ ընտիր սիկառի թուղթ գործածողներուն կը յանձնարարուի Ճավուշ Օղլուի գործարանին սիկառի թուղթը, որ խաչ ... նշանը կը կրէ։

Այս սիկառի թուղթը շատ տարիէ ի վեր մեծ յաջողութիւն գտած ըլլալուն համար, անոր բազմաթիւ կեղծերը ելած են։ Ուստի բուն իսկ Ճավուշ Օղլուի թուղթը առանցմէ զանազանելու համար, խաչաձեւ նշանը կըրող թուղթերուն ամէն մէկ թերթին վրայ՝ առանց մելանի՝ եւ կնիքի ձեւով այդ նշանը, եւ թուրքերէն «Ճավուշ Օղլու» գրուած պէտք է ըլլայ։ Դարձեալ «Սթանպօլ» անուն սիկառի թուղթերը պէտք է դիտել թէ «Ճավուշ Օղլու» անունը եւ երկու սեւ նշան կը կրեն։ 78—44

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

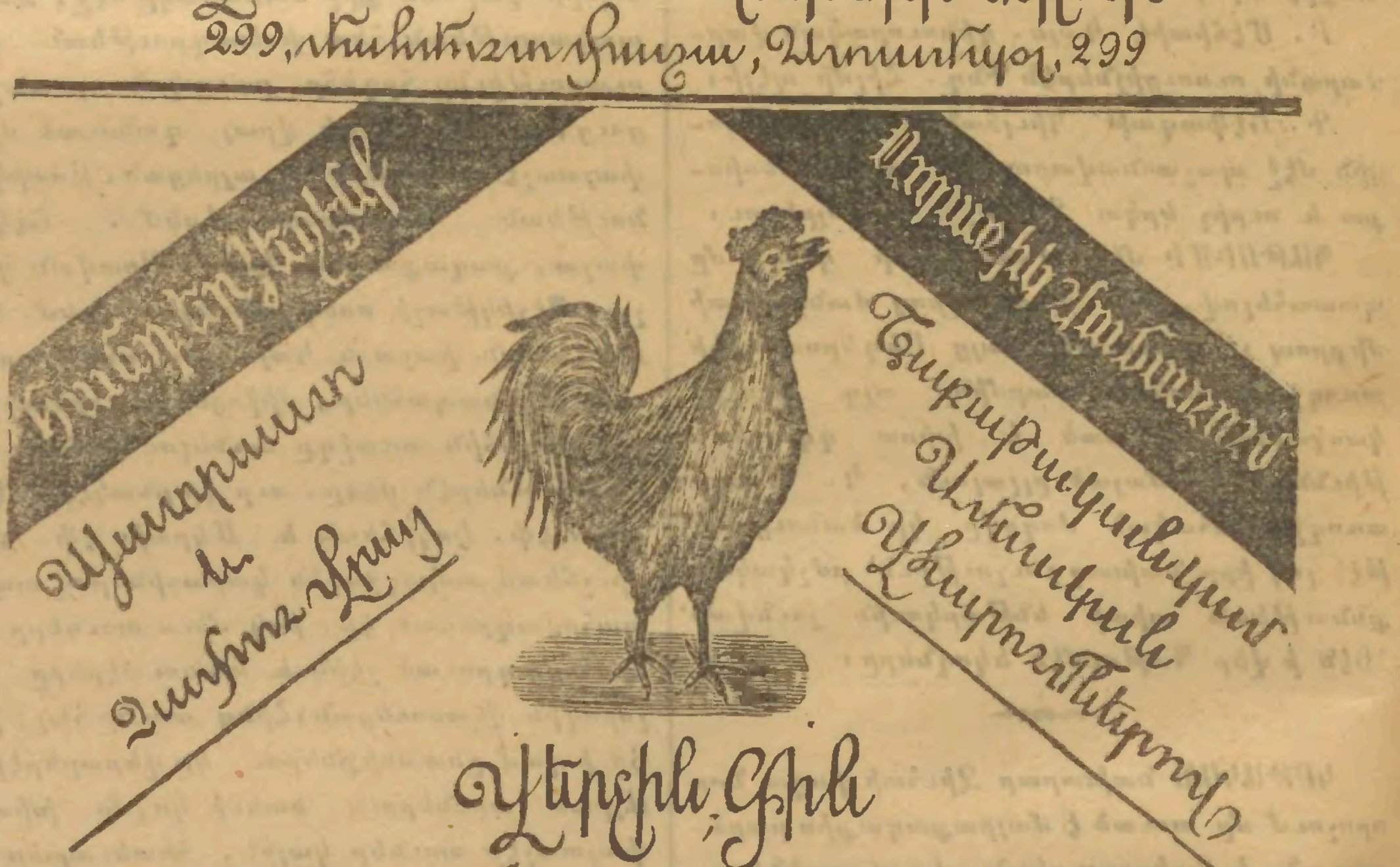
Գ. ԵՐՄԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս, Սուլթան Համամ, Թոփալեան խան

Թոփալեան խանի յիշեալ մեծ վաճառատունը որ հանդերձեղէնաց վաճառատուներուն էն հինը եւ էն նշանաւորն եղած է, ըստ իր անունն եւ տեղը փոխած չէ, եւ իտէրը Գ. Երմէնեան վաճառատան գործառնութեանց մէջ ո՛չ ուեւէ կանոնաւորութիւն մտցուցած է։

Կը ծանուցուի յաճախորդներուն թէ Թոփալեան խանի շրջակաները զանազան անուններով եւ վերջերս բացուած հանդերձեղէնաց վաճառատուները Գ. Երմէնեան եւ Ընկ. վաճառատուներուն հետ ո եւ է յարաբերութիւն եւ կապակցութիւն չունին։ Հետեւաբար յաճախորդները կը հրաւիրուին դիմել Թոփալեան խանի վաճառատունը։

Կիրակի օրերն ալ բաց է։

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Ապառիկ վաճառում։ Վճարելի չորս ամսուան մէջ։ Առանց կանխավճարի։

"ՄՈՒՐՀԱՆԴԱԿ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [92

ԷՄԻԼ ՌԻՇԳՈՒՐ

ԿՆՈՋ ԱՏԵԼՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍՆ Բ.

ՊԱՐԷՅԹ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

ԺԲ.

ՀՈՐԻԶՈՆԻՆ ՎՐԱՅ ՍԵՒ ԿԷՏԵՐ

Միւս կողմէ տը Միկրան, ինչպէս Վալանթինի ուղղած նամակին մէջ գրած էր իրօք նոյն իսկ յաջորդ օրը Նիւ-Եորքէն պիտի մեկնէր, ըսել է Ֆրանսական Լա Կասքոնեը շոգենաւը պիտի նստէր, որ ճիշդ առտուան ժամը 10ին ճամբայ պիտի ելլէր։ Ժագ տը Վալմոն քարափին վրայ սպասելով կրնար Միկրանի հանդիպիլ, սակայն ինչ պիտի ըսէր անոր հետաքրքիր ճամբորդներու, նաւաստիներու եւ նաւահանգստի պաշտօնեաներու խուռն բազմութեան մէջ։ Պիտի կարենա՞ր գոհացուցիչ պատասխան մը առնել և կամ անոր երեսը թքնելով իր արհամարհանքը յայտնել։ Բնաւ երբեք այդ պարագային մեծ գայթակղութիւն մը յառաջ պիտի գար, որ անշուշտ ծանր հետեւանքներ պիտի ունենար տիկին Պարէյթի համար։

Պէտք էր թողուլ թշուառականը որ իր առաջին յաղթութեան վրայ հպարտացած մեկնէր Ամերիկայէն։ Ժագ ինքզինքը զինաթափ կը զգար այդ մարդուն առջեւ, որուն դէմ անկարող էր բացէն ի բաց պայքար մղել։

Կոմս տը Վալմոն այս մտածումներով պաշարուած ծրագիր մը պատրաստեց զոր ի գործ պէտք էր դնել կարելի եղածին չափ շուտ եւ որուն յաջողելուն կատարելապէս վստահ ալ չէր սակայն։

* * *

Մեր պատմած այս պէտքերէն մէկ քանի օր ետքը տիկին Վալանթին Պարէյթ ամուսնէն նամակ մը ընդունեց, որ կը ծանուցանէր իր մօտակայ վերադարձը։

Նամակը Հավրէն ղրկուած էր, ինչ որ զարմանք պատճառեց Վալանթինի, քանի որ պարոն Պարէյթ վերջին անգամ Համպուրկէն գրած նամակին մէջ դիտաւորութիւն չէր յայտնած Գերմանիայէն Ֆրանսա անցնելու։

—Անշուշտ ըսաւ Վալանթին՝ Էլէնայի և Էտուարտի երբ կարդաց անոնց այդ նամակը, անշուշտ Պ. Պարէյթ առեւտրական գործի մը համար Հավր անցած ըլլալու է։

Ամերիկացի դրամատէրը իր նամակին մէջ երկարօրէն կը խօսէր իր վերադարձին պատճառներուն ուրախութեան վրայ, 4 ամսուան բաժանումէ մը ետքը, և գորովալից խօսքեր կ'ընէր Վալանթինի և Էլիանի մասին, ու բուռն կերպով կը ողջագուրէր Էտուարտը և Էլէնան։

—Վերջապէս մեր սիրելի ուղեւորները պիտի համնին ըսաւ Վալանթին եւ հառաչելով յարեց. իրենց բացակայութիւնը չա՜տ երկար տեւեց, անշուշտ մեր մէջ մեծ ուրախութիւն պիտի պատճառէ իրենց վերադարձը։

Էլէնա հեզնոտ ժպիտ մը ունեցաւ և նայուածքը ուղղեց Էտուարտի որ սաստիկ տժգունած էր ու շփոթած։

Դաղթածինն Էլէնա առաջին անգամը չէր որ Էտուարտի այս շփոթութիւնը կը տեսնէր երբ անոր առջեւն իր հօրը վրայ կը խօսուէր,

Վալանթին տեսնելով Էտուարտի շփոթութիւնը և Էլէնայի անոր ըրած ուշադրութիւնը, ըսաւ։

—Էտուարտ, սիրելի տղաս, անշուշտ ուրախ էք ձեր հօր վերադարձին համար, սակայն տեղը չկայ այսքան շփոթելու։

Եւ ժպիտով մը յարեց.

—Եթէ ուրախութեան այդքան չէք դիմանար ինչ պիտի ընէք եթէ դժբաղդութիւն մը պատահի։

Երիտասարդը պատասխանի տեղ դառն նայուածք մը ժպտեցաւ։ Էլէնա ըսաւ.

—Ինչպէս որ Պարէյթ ալ կ'ըսէ Պ. Էտուարտ չատ զգայուն է։

—Իրաւ է, պատասխանեց Վալանթին, բնականաբար մարդ կը յուզուի իր սիրելիներու վերադարձը իմացած ատեն։ Ի՛նչ ևէ։ Հիմա պէտք է պատրաստութիւններ տեսնել արժանավայել ընդունելութիւն մը ընելու մեր ճամբորդներուն։

Պահ մը ետքը Էլէնա մեկնելուն Վալանթինը Էտուարտի մօտեցաւ և ճակտին վրայ սիրազեղ համբոյր մը դրոշմելով ըսաւ.

—Ինծի նայէ, մեծ տղեկ. քիչ մը ինքզինքդ ժողվէ՛, ի՞նչ ունիս։

Էտուարտ սարսռալով տխրութեամբ անոր նայեցաւ մրմնջելով.

—Կան վայրկեաններ յորում չեմ կրնար զսպել ինքզինքս։

—Բայց ինչո՞ւ, ըսէ՛ ինչո՞ւ։

—Չեմ կրնար բացատրել զգացածս, այդ վայրկեաններուն մէջ ամբողջ հոգիս վեր ի վար կը յուզուի, սոսկալի մտատանջութիւն մը կը պաշարէ միտքս, և կը ...վախնամ։

—Ա՜հ, ո՞ւրկէ կը վախնաս։

—Ամէն բանէ։

Եւ ձեռքը գլխուն տանելով յարեց խուլ ձայնով մը.

—Հոս, գլխուս մէջ մտածում մը կայ, որ կը չարչրկէ զիս։

—Միշտ կը զգա՞ս այդ բանը։

—Գրեթէ. զայն կը մոռնամ երբ դուն միայն իմ քովս գտնուիս. երբ կը դիւթես զիս։

—Բայց պաշտելի Էտուարտս, վախնալու, կասկածելու բան չունիս. ահէ զատ ես հոս չե՞մ քեզ պաշտպանելու պատրաստ։

—Վախս հօրմէս չէ, ինծմէ է, իմ մէջն է նոյն իսկ։

—Ի՞նչ է ասիկա։

—Խղճմտա՜նքս....

Վալանթին ուսերը թօթուելով պատասխանեց.

—Խղճմտա՜նքդ, փոխանակ զայն մտիկ ընելու. հրամայէ որ լռէ։

Էտուարտ գլուխը երերցնելով ոտքի ելաւ։

—Կը մեկնի՞ս քովէս, հարցուց Վալանթին։

—Այո՛....

(Շարունակելի)

Թարգմ. ՊՕՂՈՍ ՔԻՔԷՔԺԵԱՆ